

HET NIEUWS VAN DEN DAG

Hoofredacteur: K. WYBRANDS.
Redacteur: G. WYBRANDS.
Telefoonnummer stad 168.
KABON SIRIH No. 86. Tel. 813.

VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

REDACTIE: Telefoon No. 168.
ADMINISTRATIE: „ „ 132.
Telegram-adres: „DAGNIEUWS”.

VERSCHIJNT DAGELIJKS, Zon- en Feestdagen uitgezonderd.
Abonnementsprijs, bij vooruitbetaling f 5.— per 3 maanden.
Men abonneert zich voor volle kwartalen.

Bureau: KALI BESAR (Westzijde), BATAVIA.

Uitgevers: DE N. V. MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN DAGBLADEN enz.

Prijs der advertentiën: per enkele plaatsing 25 Cent, per 5 woorden of gedeelte daarvan, minimum f 1.—. Grootte letters naar plaatsruimte tegen f 0.15 per regel en per kolom gewonen druk. Bij abonnement aanzienlijk rabat.
Plaatsing van advertentiën in alle bladen zonder eenige prijsverhoging.

Dit nummer bestaat uit drie bladen.

Agenda.

Cine Lumen } Elken avond bioscope-
Cinéma Palace } voorstellingen; te 7 uur,
Elite Bioscope } 8.30 uur en 10 uur voor de
Globe Bioscope } vier laatste, te 7 uur en
West-Java Bioscope } te 9.45 ure voor de beide
Centrale Bioscope } eerste dezer cinema's.

Eerste Blad. NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA, 29 October 1914.

Aangezien de wd. Hoofredacteur ongesteld is, wordt men verzocht geen brieven enz., voor de redactie bestemd, aan hem persoonlijk te adresseren.

Inhoud.

Van het Tweede Blad: Reuter's telegrams; Stukken zonder adres; „De Tale of Two Cities”; Uit de Hollandsche Mail; Advertentiën.
Van het Derde Blad: Uit de Hollandsche Mail; Familieberichten (uit de Hollandsche Bladen); Feuilleton; Advertentiën.

De Duitse Nederlaag aan de Marne.

De Europeesche bladen van 12 tot 17 Sept. — met uitzondering van de Duitse! — staan vol verhalen over en beschrijvingen van den reuzenslag tusschen de geallieerden en de Duitse invallers op het front tusschen Parijs en Verdun.

„Deze slag is het Keerpunt van den oorlog,” zegt de zeer goede militaire medewerker van de *Observer*.

„Den 6den September, zoo vangt hij aan, ... scheen het nog mogelijk, dat de Duitschers wekenlang door zouden gaan met de geallieerden naar de Pyreneeën terug te dringen en dat de val van de forten ten oosten van Parijs gevolgd zou worden of vergezeld gaan van den val van Parijs. Thans zien we met verbazing, dat het voordeel, behaald door de schending van België's grondgebied, verloren is gegaan, dat het plan van den grooten generalen staf in cuigen is gevallen, dat in het gunstigste geval een nieuw schema moet worden opgebouwd met geringe kans op succes en dat de Duitschers bij het begin van de zevende week van den oorlog verder van hun doel af zijn, dan toen zij aanvingen.

Dit alles is zoo snel gegaan, dat wij het nauwelijks kunnen gelooven en ons zelf moeilijk kunnen voorstellen wat de betekenis er van is....”

En na te hebben gewaarschuwd tegen te groot zelfvertrouwen, gaat hij voort:

„Het staat vast dat de Duitse positie zeer gevaarlijk geworden is.

Bovendien blijkt thans duidelijk, dat die vastheid en onverzettelijkheid, bijna automatische zekerheid van te zullen overwinnen, welke de leiding van von Moltke in den oorlog van 1870 kenmerkte, ontbreekt.

De grootste slag in de wereldgeschiedenis heeft thans ruim zeven dagen geduurd en het kan zijn, dat de beslissing nog lang uitblijft. Maar in de eerste phase van deze reuzenworsteling zijn de beste legerkorpsen van de Duitschers verslagen en binnen een week na hun triomftocht naar Parijs tot terugtrekken genoodzaakt.”

Welk eene verandering!

Men bedenke: het geheele doel van den inval in België was de vernietiging van Frankrijk als militaire mogendheid, door binnen zes weken na het begin van den oorlog een nog grooter Metz en nog kolossaler Sedan te forceeren. In hun snellen opmarsch naar Parijs hebben de Duitschers er geen oogenblik aan gedacht, dat zij geen enkel beslissend succes in het veld hadden behaald, dat de legers der geallieerden nog geheel intact en zelfs versterkt waren en het geheele plan van den generalen staf in duigen konden laten vallen.

Dat is dan ook gebeurd!

En het bleek uit de front-verandering van het Duitse rechter-leger: dat van Generaal Von Kluck.

Toen deze bijna op een kanonschot afstand voor Parijs aangekomen was, kwam er een einde aan den eenvoud en zekerheid, die zijne bewegingen tot dusverre hadden gekenmerkt. Hij kon vier plannen volgen: alle even moeilijk.

Ten eerste de belegering van Parijs. Dit zou zeker het beste geweest zijn, maar het zware geschut was nog niet gearriveerd en met het oog op de overmacht der geallieerden rondom de hoofdstad viel daaraan niet te denken. Het zou een bloedige en twijfelachtige strijd geworden zijn, die den algemeenen opmarsch zou vertraagd hebben.

Het tweede plan bestond in het voortzetten van von Kluck's flankbeweging, door zich een doortocht te banen over de Seine tusschen Parijs en de zee. Dit plan zou zeker in de lijn hebben gelegen van het hoofdplan, maar de Seine zelf was een groote hinderpaal. Het overschrijden der rivier kon alleen beproefd worden op punten, die veertig mijl afstand zouden brengen tusschen generaal von Kluck's legerkorps en dat van generaal von Bülow. Met een breede rivier en een leger in zijn front, met de versterkingen van Parijs aan zijn flank, met de kans op de mogelijkheid van een omtrekkende beweging van sir John French om Parijs heen, moest dit plan, om Parijs westelijk voorbij te trekken, opgegeven worden.

Dit beteekende echter ook de mislukking van het origineele invasie-plan!...

Het derde plan was sterke posities in te nemen tusschen Parijs en La Fère, om de verbindingslijnen zoowel met België als met Duitschland te beschermen. In dat geval zou generaal von Kluck's leger de spil geworden zijn, daar dan de linkervleugel de draaiende beweging had moeten leiden. Ook aan dit plan viel niet te denken, daar de geallieerden evenmin uit hunne posities aan hun linkervleugel als uit hun natuurlijke vesting, de Vogeezen, verdreven konden worden.

Bleef slechts over het vierde plan, een plan, dat, hoe gevaarlijk ook, moest gewaagd worden. Generaal von Kluck waagde het.... en voerde de beweging uit, die noodlotig zou worden. Hij brak op naar Meaux en La Ferté sous-Jouarre, Parijs aan zijn rechterhand latende liggen. Elke poging, om den uitersten linker-vleugel van de Fransch Britsche linie door te breken, of te omsingelen opgevend, rukte hij regelrecht op naar het centrum van den vijand.

Nauwelijks had de bevelhebber der geallieerden deze beweging waargenomen, of hij begreep, dat thans het lang verbeide gunstige oogenblik voor hem was gekomen. Het uur van den aanval door de geallieerden had geslagen: Generaal Joffre aarzelden geen oogenblik, maar vaardigde zijne beoemde leger order uit: „Niet meer te rug... Vooruit! Standhouden of zich laten doodten!”

En men viel op alle punten, maar voor namelijk op von Kluck aan. Deze werd van voren, in de flank en in den rug aangegrepen, en alleen aan zijne groote krijgskunde is het te danken dat een *débâcle* voorkomen werd, en zijn leger intact bleef.

Op den vijftien dag van den slag had generaal von Kluck de zwaarste nederlaag geleden, die het Duitse leger sedert de dagen van Jena gekend heeft. Ruim een week geleden was hij bijna voor Parijs, nu is hij er ongeveer 80 mijlen van af.

Intusschen had op het centrum over een front van veertig mijlen, een andere neigende strijd plaats. Hier werd eenige dagen lang door beide partijen, met afwisselend geluk gestreden en was de uitslag van het gevecht lang twijfelachtig. De nederlaag van von Kluck was echter ten slotte oorzaak, dat de Duitschers hun plan om in het centrum der geallieerden door te breken, moesten opgeven. Langzaam werden zij teruggedrongen over de heuvels en door de moerassen naar Epervay en Reims. Verder naar het Oosten werden zij weer verdreven uit La Fère Champenoise en Sommesous, waar hun aanval de meeste kans van slagen gehad zou hebben. Van Vichy, langs de Saulx en de Ornain, en door de hoogten, passen en bosschen van Argonne stond de Fransche

rechtervleugel vast als een muur en wilde van geen wijken weten.

Vrijdag eindelijk, den 11den Sept, begonnen de Duitschers over de geheele linie te retireeren. Een week lang hadden de geallieerden dapper gevochten, tal van krijsgeslagen gemaakt en minstens 150 kanonnen veroverd. Na een bloedigen strijd van zeven dagen, is de eerste phase van den grootsten slag, die ooit geleverd is, geëindigd en wel met een ramp voor de Duitschers op hun rechtervleugel, en een nederlaag over de rest der linie.

„Er was geen strategie hoegenaamd te bespeuren in den terugtocht der Duitschers, die thans algemeen is, voegt de oorlogs corr. van de *Times* daaraan toe. Zij trokken terug, omdat zij neer-gemanoevreerd en neergevochten (*out-manoeuvred and out-fought*) waren op ieder punt, en als de geallieerden nu geen fout begaan en hun overwinning weten door te zetten, dan bestaat er veel hoop, dat de Duitschers spoedig in de Belgische Ardennen en Lotharingen zullen worden teruggedrongen, met de Britten, Franschen en Belgen op hun hielen.

Op alle gevechtsterreinen zijn de geallieerden aan de winnende hand gebleven. De rechtervleugel van de Duitschers is omgetrokken en naar het Noorden gedreven tot voorbij Soissons, door den Britschen en Franschen linkervleugel. In het linker-centrum is von Bülow's leger over de Marne gejaagd, terwijl Vitry, dat een vooruitstekende bocht in de Duitse linie vormde, ontruimd is. Verder naar het Oosten wordt het leger van den hertog van Württemberg door het woud van Argonne teruggejaagd, en als Verdun op dit oogenblik nog steeds ferm standhoudt, dan kan de kroonprins ook niet hopen, dat hij hier den strijd weer kan beginnen.

Het Fransche leger heeft ten leste de gelegenheid gekregen, te toonen, hoe het kan vechten op het open veld, en van die gelegenheid heeft het op schitterende wijze gebruik gemaakt.”

Postsluiting.

Morgen zal een postsluiting plaats hebben per s.s. *Tjimanoeek*, te 12 u. m., vertrekkende naar Tandjong Pandan, Manggar, Hongkong, Swatow, Foochow, Canton, Amoy en Shanghai.

Afgeleverde mails.

Volgens ontvangen telegrafisch bericht van de Nederlandsche post-administratie dd. gisteren, zijn de mails per s.s. *Insulinde* en *Tabanan* behoorlijk in Nederland ontvangen.

Uitgestelde telegrammen.

Uitgestelde telegrammen zijn ook in het verkeer met Fransch Equatoriaal Afrika toegelaten.

De G. G. naar de peststreken.

Naar de Java Bode verneemt, zal de Gouverneur Generaal, die, zooals men weet, in het begin van de volgende maand een bezoek aan de Semarangse tentoonstelling zal brengen, tevens een tocht ondernemen door de peststreken.

De Handelsvereniging.

Heden is door het bestuur van de Handelsvereniging te Batavia een verzoek gezonden aan den Hoofinspecteur van de Staatsspoorwegen, om maatregelen te willen nemen, dat er nu eindelijk eens voor gezorgd wordt, dat er eene dienstregeling tusschen Boekit Doerie en Batavia Noord worde samengesteld, waaraan de passagiers zich kunnen houden. Tot nog toe kan men op de tegenwoordig geldende dienstregeling niet den minsten staat maken.

Uit een behoorlijk gecontroleerde opgave moet, naar wij vernemen, zijn gebleken, dat gedurende een week geen der treinen naar de stad, die veel vaste passagiers vervoeren, dus vooral de morgentreinen, op tijd zijn vertrokken of aangekomen, terwijl de middagtreinen, vooral de Buitenzorg snel-trein, ook altijd te laat vertrekt.

Het zal ons benieuwen of het iets zal helpen. Misschien worden thans de abonnements kaarten wel ingetrokken, bij wijze van straf voor de klagers. Met iets dergelijks werd vroeger ook al eens bedreigd!

Moet Indië Dreadnoughts hebben?

De Duitse vloot is in de haven opgesloten.

Met de Oostenrijksche vloot gaat het niet beter...

Sedert Frankrijk en Engeland aan de Donau monarchie den oorlog hebben verklaard, twijfelt men er niet aan, dat de vereenigde vloot dezer twee landen, die al sedert dagen in de Adriatische Zee kruist, zal trachten de Oostenrijksch-Hongaarsche vloot te vernietigen.

En 't is zeker niet gewaagd te veronderstellen, dat zij slechts daarom den oorlog verklaarden om dit doel te bereiken, wat hun wellicht zal gelukken, daar de Engelsche vloot in de Middellandsche Zee en de Fransche vloot tezamen meer dan zes maal meer groote oorlogsschepen hebben dan die der Donau monarchie. Waaruit tevens volgt, dat de Oostenrijksch-Hongaarsche vloot er voorloopig niet aan kan denken een zeelag te leveren; zij zal in P la blijven en met hulp van de landforten en mijnen zich beveiligen.

Sedert lang werd in Pola alles voor een ontvangst van den vijand voorbereid; de burgerlijke bevolking heeft de stad moeten verlaten, voorzover zij niet aantoonde, dat zij voor ten minste drie maanden over de noodige levensmiddelen beschikt, en de ingang, zoodaande de geheele omgeving van de haven werden door mijnen voor schepen ongenaakbaar gemaakt.

Dat de Engelsche en Fransche vloot het zullen wagen, zich aan 't vuur der talrijke forten bloot te stellen, is niet goed aan te nemen; voor de Oostenrijksch-Hongaarsche vloot bestaat evenwel niet de minste reden, naar buiten te komen; en zoo is het dan heel goed mogelijk, dat er in de Adriatische Zee geen zeegevecht zal plaats hebben.

Ja, maar waarvoor koopt men dan eene drierwerf peperdure vloot?

Moet Ned. Indië óók voor 200 miljoen Dreadnoughts koopen, om het plezier te hebben die in de haven van Priok te laten liggen op het oogenblik dat zij noodig is?

Zware orkaan.

Het Gewestelijk bestuur der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo seinde 26 dezer:

A. R. Kendangan seinde namiddag 20 dezer in eenige kampongs Rantau hevige orkaan gewoed, waardoor 40 huizen vernield, 100 beschadigd en honderden boomen ontworteld of gebroken; 1 doode in huis verpletterd door omvallenden boom, 1 zwaar en 1 licht gewond; schade door Ctr. geschat op f 3000.

Cholera.

Sedert gisteren werden 14 nieuwe gevallen van cholera gerapporteerd, n.l. 13 bij Inlanders en 1 Europeaan.

Overleden zijn 26 patiënten. Zoodat nog onder behandeling blijven 48 patiënten, van wie 4 Europeaanen.

Kleeding voor de Noodlijdenden.

Het kleeding-Comité voor noodlijdenden in Holland verzendt heden per „*Grotius*” weder 58 kisten naar Nederland. Met de eerste zending, die verleden week per „*Goentoe*” meeging, maakt dat een totaal van 131 kisten. Daaronder zijn er vijf van Bandoeng, een van Kertosono en drie van Soekaboemie.

Voortdurend ontvangt het Comité berichten, dat van tal van plaatsen op Java pakken en kisten met gedragen kleeren zijn verzonden.

Duitschlands optreden tegen de Katholieken.

Het is merkwaardig hoe zeer de Duitse militairen in België op Katholieke priesters gebeten zijn. Er worden er met massa's gefusilleerd, onder de doorzichtige beschuldiging: „dat zij het volk ophitsten tot tegenstand bieden.”

Ziehier een paar staaltjes van de manier waarop de priesters door de soldateska worden behandeld:

„Donderdag 27 Aug. Met ons drieën naderden we langzaam naar het dorp Ter-rueren, waar wij de tram naar Brussel wilden nemen. Bij de eerste huizen stootten wij op een ongeveer tien man sterken post, onder een sergeant-majoor. Mijn pas bleek

in orde te zijn, en men liet mij door, maar de twee geestelijken werden zonder eenig onderzoek vastgehouden, en niettegenstaande mijn protesten, naar een weide achter een schutting weggevoerd. Ik vroeg, en eischte daarna, den officier te spreken, maar de onderofficier weigerde dat. Een beroep op het feit, dat ik onderdaan was van een neutralen staat, baatte mij niet. Een uur verder zag ik op een door een schutting omheinde weide een 25-tal geestelijken op den grond liggen, met een ongeveer acht man sterke wacht bij zich, die den geestelijken hoonende woorden toevoegde. Ik vroeg ook daar om de redenen, die tot de gevangenneming van al die geestelijken hadden geleid, maar kreeg niets te hooren dan de gemeenplaats: Zij hebben de bevolking opgehitst, om op ons te schieten, en derg. Ik eischte ook hier weer den officier te spreken te krijgen. Een korporaal gaf mij een soldaat mee, om mij te brengen naar den Oberleutnant, wiens orders hier waren uitgevoerd. Maar uit de verte kwam de sergeant-majoor hard toegelopen; hij sloeg op mijn protesten geen acht, en gaf den korporaal een uitbrander, omdat die aan mijn verzoek had voldaan. Ik kreeg daardoor sterk den indruk, dat de heele gevangenneming op een eigenmachtige handeling berustte van een fanatiek protestantschen in Leuven verwilderden troep soldaten, die misschien door een geïsoleerden officier kan zijn toegelaten, maar niet bevolen."

"Alle priesters lagen op de weide zonder een woord te spreken, sommige baden en lieten hun rozenkrans tusschen de vingers glijden. Ik riep de beide Mgrs. toe, dat ik trachten zou een officier te spreken te krijgen, die aan hun gevangenschap een eind zou maken.

Ik liep dus den weg naar Tervueren op en vond eindelijk vlak bij de tramremise, een grooten, gebaarden majoor met een jongen luitenant in gesprek. Ik liet hun mijne papieren zien, en deelde hun mede, dat in Tervueren zonder eenigen klaarblijkelijken grond mijne twee reisgenooten, behorende tot België's grootste geleerden, waren gevangen genomen en dat zoo iets door niets gerechtvaardigd kon worden.

"Gij vergeet, mijnheer", riep de majoor uit, "dat in Luik en in Aerschot twee van Duitschlands beste strategen verraderlijk zijn vermoord."

Ik vroeg hem, of er rechtsvermoedens bestonden, dat de twee Mgrs. aan die moorden schuldig waren.

"Neen, zeide de majoor, maar de Belgische priesters hebben het volk opgehitst."

Te vergeefs betoogde ik, dat de twee Mgrs. zoo iets onmogelijk verweten kon worden.

Toen besloot hij mij te vergezellen. Samen wandelden wij naar de eerste wachtpost terug.

Toen de post ons zag aankomen, waren alle soldaten zeer opgewonden en het verhaal van den sergeant-majoor werd telkens door aanvullingen en uitroepen onderbroken.

Het bleek dan, dat bij een priester een uur te voren compromitterende papieren waren gevonden, waarop dan, volgens den zegsman, had gestaan, dat alle Duitschers barbaren waren en dat ze door de bevolking als honden moesten worden doodgeschoten. De Ober Leutnant had hem terstond doen fusilleeren en bevolen om alle mogelijke priesters, die uit Leuven kwamen, gevangen te nemen, en als gijzelaars mede te voeren met de troepen, tijdens hun tochten in België. Ik keek enkel den majoor vragend aan. Deze dacht een oogenblik na en zeide toen: "De order blijft gehandhaafd, de priesters blijven gevangen."

Wij liepen samen nog een eind terug. Ik vroeg hem toen toestemming om mijn twee reisgezellen mede te deelen, waarom ze gevangen gehouden werden, daar zij hiervan geen flauw vermoeden konden hebben. Hij stond dit toe, betuigde zijn spijt, dat hij niet aan mijn verzoek had kunnen voldoen, wij bogen, en ik liep weder naar de weide terug.

De manschappen wilden eerst niet toestaan, dat ik in het Fransch zou spreken, maar een Duitsch student, die Fransch verstond, beloofde mijn woorden te zullen vertalen. Ik vertelde de aanwezige priesters, wat de reden was voor hunne gevangenneming. Zij hadden hiervan geen flauw vermoeden, want de eerste groep priesters, waartoe de gefusilleerde jezuïet behoord had, was al in gewone karren weggevoerd.

Een van de soldaten onderbrak mij door te zeggen, dat te Leuven priesters met brownings op de militairen geschoten hadden, waarop de aanwezige geestelijken het hoofd schudden.

De rector-magnificus mgr. Ladeuze verzocht mij toen, door een soldaat de tusschenkomst te doen inroepen te Brussel van den hertog van Aremberg, dien hij in zijne functie van curator der Leuvensche universiteit goed gekend had, en die een persoonlijk vriend des Keizers was. Ik stuurde den soldaat naar den majoor toe, hoewel ik mij van dien stap niet veel voorstelde.

Men vroeg mij, wat ik met die heeren te maken had en waarover ik mij druk maakte. De Keizer zou nooit de invrijheidstelling toelaten, zoodra hij wist, hoeveel manschappen er in de dorpen vermoord waren, enz. enz.

Ik antwoordde, dat ik dat wel eens zou willen zien en nam van de geestelijken afscheid.

Wat aangaat dien pater die, wegens het bezit van „compromitterende papieren“, als een hond was gedood, vernaam de corr. van de *N. Rott. Crt.* — aan welk blad wij het bovenstaande ontleenden — het volgende:

„Door de militaire post, die mijn twee reisgenooten, Mgrs. Ladeuze en Cauchie later gevangen nam, was reeds vroeger een geheel troepje priesters op de weide gevoerd. Daar waren alle zakken en valiesjes doorzocht. Bij niemand werd er aanwijzing van schuld gevonden. Alleen had de jezuïet Du Pierreux, naar het schijnt een bekend Thomist, een klein zakboekje bij zich, waarin men in het Fransch de volgende notitie vond: „Toen ik vroeger las, dat de Hunnen onder Attila geheele steden hebben verwoest en dat de Arabieren de bibliotheek van Alexandrië in vlammen hebben doen opgaan, glimlachte ik. Thans glimlach ik niet meer, nu ik gezien heb, dat de Duitsche horden bibliotheek en kerken van Leuven in brand gestoken hebben“.

Men kan het onvoorzichtig noemen van den jezuïet, dat hij deze aantekeningen bij zich droeg; slechts weinigen echter zullen de volgende door den Ober-Leutnant genomen maatregelen kunnen verklaren.

Een twintigtal priesters, waaronder Mgr. de Becker, rector van het Collège Américain te Leuven, en de oud rector van hetzelfde Collège, Mgr. Willemsen, die, tijdelijk met vacantie uit Rome, te Leuven vertoefde, werden onzicht gedwongen in een halve maan om den ongelukkigen jezuïet te gaan staan. Hun werd voorlezing gedaan van den gevonden tekst, en de Duitsche vertaling werd daarop aan de troepen voorgelezen. De Ober Leutnant deelde mede, dat de pater terstond zou worden gefusilleerd en liet hem juist den tijd om bij een der geestelijken te biechten.

Toen werd P. Du Pierreux geblinddoekt, de geestelijken moesten rechtsomkeert maken, het peloton soldaten trad voor, het bevel klonk en de schoten vielen.

Terstond werden alle priesters hardhandig gedwongen zich om te keeren, ten einde hun stervenden metgezel te zien. Zij woonden ook zijne begrafenis bij, en werden toen door den Ober-Leutnant in naam des Keizers als gijzelaars gevangen genomen, terwijl hun werd aangezegd, dat zij met de marcheerende compagnie gedurende den geheelen tocht door België zouden worden medegevoerd, en intusschen aansprakelijk zouden zijn met hun leven voor elke daad der bevolking jegens de compagnie!.....

Ik voeg hier tusschen haakjes bij dat de gefusilleerde priester te Leuven zich juist voortdurend had verdienstelijk gemaakt met de verpleging van Duitsche gewonden in het Rode Kruis.....

Tot zoover, en het is inderdaad genoeg.

Dit barbaarsche optreden tegen weerlooze onschuldige geestelijken is — om een bekend woord te bezigen —: Erger dan eene misdaad. Het is een domme fout!.....

Het vredelievende Duitschland.

De Deutsche Regeering met Keizer Wilhelm vooraan, slooft zich sedert het uitbreken van den krijg af om toch maar aan ieder die het hooren wil te verzekeren dat het geen schuld heeft aan het uitbreken van den onzaligen krijg.

Ook in de *Loc.* van 27 dezer komt nog de een of andere „Joris“ Goedbloed met een emmertje water voor den zijn handen in onschuld wasschenden Pilatus aansjorren, en „verklaart“ (!) dat Duitschland niets liever wilde dan in vrede voortleven met zijn naburen.

Wij mogen natuurlijk aan dergelijke verklaringen niet twifelen.

Dat zijn we dan ook allerminst van plan. We zullen alleen maar uit de *Ost As. Lloyd* iets overnemen, omtrent de bedoelingen welke een Duitsch schrijver aan zijn eigen Rageering toeschrijft.

Neutraler kan het toch niet!....

Het all-Duitsche heerschap trekt eenige... andere grenslijnen op Europa's kaart als er tot nog toe op te vinden zijn.

Wie kan thans nog twifelen, zoo zegt hij, aan Duitschland's uitbreiding met de Oost-zee provincies en Polen, aan een in staatsrechtelijke zin inniger verbinding met Oostenrijk-Hongarije, aan een verbond met de Balkan-staten in economisch en politiek opzicht beide, aan het economisch protectoraat over Turkije, aan het zich oplossen van Nederland en België in den Duitschen Bondsstaat.

Wij hopen dat de Deutsche consul geen bezwaren bij het Nederlandsch Indische Gouvernement tegen ons zal inbrengen, wanneer wij, alsmäär neutrala blijvende, zoo vrij zijn om hier te verklaren, dat juist iedere Belg en iedere Nederlander *twijfelt* aan een dergelijke oplossing en derzelver wenschelijkheid.

Wij begrijpen overigens niet goed hoe het verzeijdelijken van deze Deutsche idealen mogelijk is zonder het koesteren van oorlogszuchtige plannen, immers van zelf, zonder dwang, vernietigt geen volk zijn zelfstandig bestaan. Instemming verdienen dan ook de woorden van den militairen medewerker van het *Soer. Handbl.*, waar deze den wensch uitdrukt dat de „dappere, ongelukkige Belgen voor hun heldhaftigen te

genstand mogen beloond worden, door hun land, na dezen krijg, te zien herrijzen als een volkomen onafhankelijke staat. En ik doe dat, gaat de schrijver voort, omdat ik Nederlander en dus pro-Nederlandsch ben.

Een Duitsch België beteekent in de toekomst een Duitsch Nederland. En wij Nederlanders wenschen Nederlanders te blijven en geen Duitschers te worden, *noch in eenige afhankelijkheid* te komen van het Duitsehe rijk.

Wij hebben geen enkele reden om de Duitschers te danken voor de welwillendheid, waarvan zij zoogenaamd blijken gaven, door onze grenzen te eerbiedigen. Die welwillendheid was er eene, op utiliteitsgronden gebouwd.

Wij weten zeer goed — wij zijn een zeer belezen volk — in welke richting de „all-Duitsche“ verlangens loopen en wij wenschen die verlangens doorkruist te zien."

Ontleenden wij eerst aan een onverdachte bron als de *Ost As. Lloyd* bewijzen, dat Duitschland nergens anders voor heeft gearbeitet dan voor het bewaren van den vrede in Europa, ook de *Matin* blijft niet achter met een verhaal, dat het Teutoonsche blaazen ongerept naar voren brengt.

Het blad verhaalt hoe in Juni 1911 het bosch van Louières, zes kilometer van Maubeuge, te koop was en gekocht werd door een stroo-man van de firma Krupp, die toen reeds bezig was met den vreedzamen maak der 42 c.M. kanonnen, welke, naar men weet, een aparte opstellings-plaats behoeven.

In dat bosch werden vaste cement fundeeringen gelegd en het gerucht rondgestrooid dat hier een locomotieven-fabriek zou verrijzen.

Thans is gebleken, dat het voor Maubeuge benooidigde belegerings-geschut op die fondeeringen werd opgesteld!.....

Voorts is ontdekt dat een Deutsche fabriek te Willesden, een stad, westelijk van Londen gelegen, zich eveneens ophield met het vervaardigen van dergelijke raadselachtige beton-fundamenten!....

Natuurlijk niet voor de opstelling van 42 c.M.-geschut ter eventuele beschieting van Londen.

Wij gelooven dan ook eerder dat men van plan is geweest om op die fundeeringen voor Maubeuge een Deutsche lunchroom of knakworst-fabriek te doen verrijzen.

Dat klopt meer met de all-Duitsche idealen in de *Ost As. Lloyd* en te voren reeds door Bernhardi ontwikkeld.

Ook de koffers vol ijzeren kruizen met „Parijs-1914“, — (de Duitschers zouden immers 5 Augustus te Reims en 12 Augustus voor Parijs zijn!) — waren met deze hals-sieraden volgepakt om ze als handels-artikelen aan de markt te brengen, te verkoopen aan Parijs-bezoekende vreemdelingen, bij wijze van *souvenir*.

Men moet wel steke-blind zijn als men na het bovenstaande niet zien kan dat Duitschland altijd buitengewoon vredelievend gearbeid heeft.

Bovendien heeft de *Banier* verklaard dat Keizer Wilhelm, die steeds verklaarde den vrede te willen bewaren, een uitmuntend en oprecht Christen is, die nooit iets anders zegt dan hij meent.

En als de *Banier* zulks verklaart, het blad dat in het benijdenswaardige bezit is van een door Kuyper samen met Mathilde Westmeijer vervaardigde weegschaal, waardoor men met behulp van een gebruiks-aanwijzer, de *Locus de Sacra Scriptura*, iemand's rechtzinnigheid tot op milligrammen nauwkeurig kan afwegen, — als zoo'n blad, zeggen wij, een dergelijk attest verstrekt, dan kan men er van op aan, dat het zoo is.

Concert Mario Pacci.

Dinsdag den 3en November a.s. zal Maestro Mario Pacci in den Stadsschouwburg, alhier, een klavier-concert geven, met welwillende medewerking van Mevr. M. Keizer-Demmers (zang) en Mevrouw L. van Wet-tum (piano).

O.m. zullen ten gehore worden gebracht Rondo van Chopin en Sinding-Variationen voor twee klavieren, door Mevrouw L. van Wet-tum en Mario Pacci.

Treinenloop.

Heden morgen was, zooals gewoonlijk, de dienst van de SS. tusschen Buitenzorg en Batavia Noord in de war. Thans evenwel was er reden voor, want er had een ongeluk plaats gehad.

De eerste goederen-trein vertrok te ruim 4 uur van Buitenzorg. Kort daarop moet, naar wij vernamen, het pijlgas op de locomotief gesprongen zijn, waardoor de stoker van schrik en met brandwonden overdekt van de machine viel. De man moest worden opgepikt en verbonden aan armen en beenen, zoodoende had de trein, die van uit Buitenzorg te half negen ongeveer te Batavia Noord moest aankomen, een uur vertraging. Te Meester Cornelis werden, om het groote passagiers-vervoer te vergemakkelijken, twee treinen met twee machines aaneengekoppeld.

Justitie-zaken.

Bij arrest van het Hoog Militair Gerechts-hof is de fuselier E. Kiesbrink, no. 71790, met verbetering van 's Krijgsraads vonnis alhier, veroordeeld tot de straf van 6 maanden militaire detentie wegens diefstal.

— Bij arrest van het Hoog Militair Ge-

rechtshof is de fuselier B. de Vries, no. 68487, met verbetering van 's Krijgsraads vonnis alhier, veroordeeld tot 6 maanden militaire detentie wegens feitelijke insubordinatie.

— De Krijgsraad te Magelang veroordeelde den fuselier F. Hoekstra, no. 70193, wegens dienstweigering, tot 1 jaar militaire gevangenisstraf.

Politie-nieuws.

Bij de Tangkie-brug te Molenvliet werd een kaaiman in de rivier gezien. — Bij den Heer v. L. werd uit de voorgalerij een grammofoon met platen gestolen. — In een rijstpak-huis te kampong Moeka werd een Inlandsche vrouw op diefstal van rijst betrapt en aan de politie overgegeven. — Te Glodok werd een Chineesche opkooper met twee handlangers aangehouden, omdat zij in het bezit waren van goederen van diefstal afkomstig.

Uit het Politie-rapport.

Te kampoeng Orpa zijn door middel van inklimming ontvreemd 3 zakken met cacao. Twee ervan zijn bereids door de politie te Pintoe Ketjil in beslag genomen in een Chineesche toko. Mede werd daar in beslag genomen een zak peper, welke zeer waarschijnlijk ook van diefstal afkomstig is. — Te Angke werd een inlander aangehouden wegens diefstal (zakkenrollen). — Uit de kali te Petjebokan waren ten nadeele van een inlandschen bamboe-verkoper 100 stuks bamboe ontvreemd. Deze werden door de politie achterhaald, terwijl de dader, een Chinees van Pekapoeran, werd aangehouden. — In kampoeng Opak Blandongan werd door de politie een hoeveelheid dijtjing, vermoedelijk afkomstig van clandestiene opium, achterhaald. — Te Slipi werd uit een Inl. woning door middel van braak ontvreemd een Singer-naaimachine en een koperen sirih stel.

Personalia.

De controleur J. W. Meijer Ranneft is belast met het bestuur over de controle afdeling Grisee. — De adjunct controleur bij het landrente onderzoek D. M. J. Schiff is belast met de werkzaamheden der invoering van de nieuwe landrente regeling te Pekalongan met Cheribon als standplaats aangewezen.

— Het wegens ziekte verleend verlof naar Soekaboemi, van den onderwijzer der derde klasse te Pontianak M. van den Hurk is om dezelfde reden met een maand verlengd.

— Het wegens ziekte een maand verleend verlof door te brengen te Magelang, van den onderwijzer der derde klasse P. de Haan is om de zelfde reden met een maand verlengd.

— De civiel gezaghebber te Benkajang (Wester-afdeling van Borneo) M. Portier heeft het verzoek gedaan om eervol ontslag uit zijne betrekking.

— De rechterlijke ambtenaar Mr. J. D. Werkman is belast met de functiën van ambtenaar bij het residentiegerecht te Soekaboemi.

Scheepsberichten.

Aangekomen:

N. I. ss. *Tjilowong*, gez. Oldenburger, van Hongkong, agt. Scheepsagentuur.

N. I. ss. van *Riemsdijk*, gez. Visman, van Padang en kustplaatsen, agt. K. P. M.

N. I. ss. *Siak*, gez. Leeuwe, van Tandjong Pandan, agt. K. P. M.

N. I. ss. *Schouten*, gez. Donck, van Palembang, Muntok en Soengeislan, agt. K. P. M.

Ned. ss. *Tambora*, gez. v. d. Putte, van Rotterdam en Padang, agt. Rotterd. Lloyd.

Vertrokken:

Ned. ss. *Djocja*, gez. Visser, naar Padang en Rotterdam.

N. I. ss. *Koemai*, gez. Biegel, naar Pelaboean Ratoe.

***

Het ss. *Gorontalo*, vrachtboot van de Rotterdam-

sche Lloyd, is 27 dezer te Rotterdam aangekomen.

— Het ss. *Tasman*, is heden morgen bij daglicht van Port-Darwin vertrokken.

— Het ss. *Batjan*, vrachtschip van de Stoomvaart Maatschappij „Nederland“, vertrok van Padang op 28 dezer op weg naar Europa.

MIJNBOW-RAPPORTEN.

Mijnbouw Maatschappij „Simau.“

No. 219.

Gedurende de week van 18/10 tot 24/10 werden te Lebong Tandai 1360 Ton erts vermalen van gemiddeld 10.5 dwts goud per ton.

Mijnbouw Mij. „Redjang-Lebong.“

No. 463.

Het werk in den molen kon nog steeds niet worden hervat.

Mijnbouw Maatschappij „Ketahoen.“

No. 359.

Het werk in den molen kon nog steeds niet worden hervat.

De Directeuren:

ERDMANN & SIELCKEN.

Batavia, 29 October 1914.

TELEGRAMMEN.

Het auteursrecht van den inhoud van de onder-volgende telegrammen wordt verzekerd volgens de wet van 28 Juni 1881 (Indisch Staatsblad No. 199.)

Particuliere telegrammendiensten van het Nieuws van den Dag v. N. I.

's-GRAVENHAGE, 28 Oct. 1914. (*)

Gouvernementeële weldadigheid.

De Nederlandsche Regeering heeft thans een crediet van 3 miljoen gulden aangevraagd, ter voorziening in de kosten van het onderhoud der Belgische uitgeweken-

(*) Heden morgen reeds als bulletin verspreid.

's-GRAVENHAGE, 28 October 1914.

Visite-gekeuvel.

Troelstra confereerde te Berlijn met den

onderstaats-secretaris Zimmermann, die aan den soc. democratischen leider zeer bevredigende verzekeringen gaf omtrent Duitschland's voornemen om de neutraliteit van Nederland te respecteren, en stelde een eventueel in vriendschappelijken geest te sluiten economische entente, ná den oorlog, in het vooruitzicht.

De nieuwe Minister van Landbouw.

Tot Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is benoemd de Heer Posthuma, Directeur der Centrale Werkgevers Risicobank.

Houtvesters-opleiding.

De Vrij-Liberalen stelden een commissie in, wier taak zal zijn om advies uit te brengen inzake een wijziging in de opleiding voor houtvester in Ned.-Indië.

De commissie bestaat uit de Heeren Bruinsma, Hulshoff Pol en van der Zande.

Met verlof.

De Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel H. J. Lovink gaat December a.s. met verlof naar Europa.

Voor Indische belangen.

Het Tweede Kamerlid Mr. J. Ankerman houdt verblijf in België, waar hij optreedt als consulente van Ned. Indische ondernemingen, welker zetel in Brussel gevestigd is.

Oud-roest.

Het Panterschep *Evertsen* is verkocht voor f 95.700.

(De *Evertsen* was van 1893. *Red.*)

MEDAN, 28 Oct. 1914.

Duitsche onbeschaamdheid.

In Penang doet het gerucht de ronde dat een Duitsch kantoor een installatie voor draadloze telegrafie bezit en daarmee gemeenschap onderhoudt met de *Emden*.

In verband hiermede zijn 50 Duitsche en Oostenrijksche mannen gevangen genomen. Hunne huizen worden bewaakt door de politie.

Oorlogs-gevolgen.

De handel gaat te Medan met den dag achteruit.

Menschen met vaste salarissen, ambtenaren, gaan zich te buiten aan overdreven bezuiniging, omdat anderen oorlog-voeren.

Zware rookers gaan pruimen, ter bezuiniging!...

De prijzen van vele artikelen zijn dalende. Op de venduties is de kooplust geheel verdwenen.

's Avonds 8 uur is Medan als uitgestorven.

SOERABAJA, 29 October 1914.

Locale Raden-misère.

In het *Soer. Handbld.* wordt er op gewezen dat de gemeente Soerabaja finantieel aan den grond zit.

In de nieuwe begroting toch, was gerekend op de inkomsten uit een belasting te trekken en op het bedrag eener leening, waarop de Regering nog geen goedkeuring verleende.

De begroting moet voor 1 November worden ingediend, zoodat er dus geen tijd meer is voor een herziening. Ergo zal de gemeente moeten voortwerken met de loopende begroting.

De slechte voorbereiding en onbedreven behandeling der begroting door den gemeenteraad worden voorts sterk gegisp.

De adviseur voor de Decentralisatie heeft reeds zijn bezwaren geseind.

In stilte.

Hedenavond wordt te Soerabaja het Ram-baldo-monument in alle stilte onthuld.

SEMARANG, 29 October 1914.

De zaak-Landouw.

Gisteren had het getuigen-verhoor plaats voor den Raad van Justitie te Semarang in de zaak-Landouw.

Heden eischte het O.M. 4 jaar en 6 maanden gevangenis-straf, onder aftrek van een preventieve hechtenis van 6 maanden, en drie geldboeten elk van f 100.

Beklaagde was zeer onder den indruk.

Vroeger reeds had hij aan den Officier van Justitie een brief geschreven, waarin hij alles bekende.

Beklaagde was ook geen advocaat toegevoegd.

Uitspraak over 8 dagen.

BUITENZORG, 29 October 1914.

Rampok-partij.

Gisterenavond werd te Tjisaroea, door 6 man *gerampokt* bij een ouden Inlander, die zwaar werd gewond. Hij kreeg 7 hounwen over het lichaam.

Circa 11 uur werd de verwonde naar Buitenzorg getransporteerd. De rampokkers ontkwamen, een echter werd gewond.

De dienst in de war.

De eerste trein uit Batavia kwam een uur te laat in Buitenzorg aan. De dienst-regeling was daardoor geheel in de war gestuurd.

De groote oorlog.

VAN REUTERS AGENTSCHAP.

PARIS, 28 Oct. 1914. (*)

Meer succesjes.

Te 11 uur 's avonds werd officieel gemeld, dat er niets bijzonders van het front viel te vernemen, behalve dan dat de geallieerden eenigen voortgang maakten in het gebied ten Zuiden van Dixmuiden.

PETROGRAD, 28 Oct. 1914. (*)

De Russische opmarsch.

De Russische cavalerie bezette Lodz, ten Zuid Westen van Warschau, Westelijker nog dan Lowitsch en Skernewitz, waarbij slechts geringe tegenstand der Duitschers werd ondervonden.

LISSABON, 28 October 1914. (*)

Duitsche invasie in een Portugeesche kolonie.

Duitsche troepen rukten Angola (Portugeesch gebied in West Afrika) binnen.

LONDON, 28 Oct. 1914. (*)

Een mijnveld.

Officieel wordt medegedeeld dat zich een Duitsch mijnveld bevindt ten Noorden van de Tory-eilanden, op de Noordwestkust van Ierland gelegen.

(*) Heden morgen reeds als bulletin verspreid.

PETROGRAD, 28 October 1914.

Russische successen.

Aan het front in Oost Pruisen begon de strijd opnieuw.

De Russen maakten 3000 Duitschers krijgsgevangen, veroverden eenige kanonnen en bezetten de plaatsen Nowo Alexandrya en Solec, beide gelegen aan den linker-oever van den Weichsel, Zuidelijk van Warschau.

LONDON, 28 Oct. 1914.

Prins Maurits van Battenberg †.

Het Engelsche Koningspaar vernam heden met groot leedwezen den dood van Prins Maurits van Battenberg, die streed aan het front in het regiment Royal Rifles.

Prins Maurits van Battenberg was gehuwd met Prinses Beatrice, tante van den Engelschen Koning. *Red.*

PEKING, 28 Oct. 1914.

In Chineesche territoriale wateren.

Een Japansche torpedo-boot deed in de Chineesche territoriale wateren een poging om een aan den grond geloopten Duitschen torpedo-jager af te sleepen en de Duitsche vlag op dat vaartuig door een Chineesche te vervangen.

Naar aanleiding hiervan eischte de Chineesche Regering overgave van de Japansche torpedo-boot met hare bemanning.

LONDON, 28 Oct. 1914.

De terrier voor de val.

Een aantal stoomschepen werd uit het Suez-kanaal gedreven, daar buiten buitgemaakt en als oorlogs-prijs naar Alexandrië opgebracht.

LONDON, 28 Oct. 1914.

Griekenland gaat Epirus bezetten.

Naar Reuter verneemt, deelde Griekenland aan de Mogendheden mede dat het opnieuw Epirus zou bezetten, uit welk land Griekenland in Maart j.l. zijn troepen terugtrok, naar aanleiding van het besluit genomen op de gezanten-conferentie.

Griekenland berichtte voorts niet te zullen handelen tegen de door de mogendheden in te stellen actie, doch het was door de bevolking van Epirus, zelfs door de Muzeimannen daaronder, uitgenoodigd om de orde en veiligheid te herstellen.

Reeds zijn troepen voor dat doel uitgezonden.

SPECIALE REUTER-DIENST.

Londen, 28 October 1914. (*)

Sikhs en Gurkha's.

Verscheidene correspondenten geven een beschrijving van de wijze, waarop de Sikhs en de Gurkha's (Britsch Indische soldaten) den vuurdoop ondergingen in dezen oorlog bij Labassée. Zij redden den toestand, toen een lawine van Duitsche troepen de Engelsche loopgraven overstroomde.

De Indische soldaten spreidden een moed en een élan ten toon, die het beste evenaarde, dat op dit gebied in dezen oorlog te zien werd gegeven. Gedurende den geheelen oorlog waren zij in reserve gehouden, doch op het laatste oogenblik kregen zij het commando om met de bajonet te attackeren.

Toen was het pleit in een oogenblik beslecht. Niet alleen werd de Duitsche opmarsch tegengehouden, doch de Duitschers moesten hals over kop in wanorde vluchten. De Indiërs vlogen op hen in, van hun bajonet gebruik makende op een wijze die niemand hun zou hebben verbeterd.

De vijand werd terug geslagen en kreeg van links en rechts vuur van de Engelsche infanterie. Het was een ware slachting!

De Indische soldaten maakten geen halt, toen de loopgraven hernomen waren, doch vervolgd den Duitschers over grooten afstand, den heuvel af, tot zij werden terug geroepen.

Toen keerden zij terug, even trotsch op zich zelf als de Engelsche soldaten dit waren op hunne Britsch Indische kameraden.

LONDON, 28 October 1914. (*)

Ontspanning voor vechtende soldaten.

Ooggetuigen geven een beschrijving van het succes der Engelsche geblindeerde auto's.

Door de buitengewone élan en bekwaamheid der bestuurders dezer voertuigen, behoefden de Engelsche stellingen aan de Aisne slechts weinig te worden gewijzigd, hoewel de Duitschers de positie van hun zware artillerie veranderden.

Achter de stellingen legden wij een re-

(*) Heden morgen reeds als bulletin verspreid.

creatie terrein aan en richtten daar een groote veldtent op. (als cantine?)

Een Duitsche legerorder werd gevonden, waarin den Duitschen troepen werd medegedeeld dat zij niet moesten rekenen op een geregelden aanvoer van levensmiddelen en dat het strijk en zet voorkwam, dat de ammunitie niet in de gevechtlinie aankwam, wijl deze werd ontladen door daartoe niet bevoegde personen.

Voorts deelt die ooggetuige mede, dat officieel, jongste Duitsche verliezenlijsten, die in beslag genomen werden, aantoonen dat de Duitsche verliezen nog steeds even zwaar blijven. Ook blijkt uit die lijsten dat het aantal vermisten, soldaten die of krijgsgevangen zijn gemaakt of als maraudeurs zijn uitgeweken, veel grooter is in de aanvullings-bataljons dan bij de linie-troepen.

Dit bewijst de mindere kwaliteit van enkele der reserve-troepen der Duitschers.

Een ander geeft ons steeds meer moed, ook al omdat iederen dag onze (de Engelsche) eerste linie in kracht toeneemt. De komst der Britsch Indische troepen heeft iedereen overtuigd dat, terwijl de vijand zijn gedunde geleiders aanvult met ongeoeffende troepen, wij beschikken over groote reserves, bestaande uit volkomen versche, uitmunten getrainde troepen, waarop kan worden staat gemaakt.

PETROGRAD, 28 Oct. 1914.

De strijd in Rusland.

De Duitsche aanval in Rusland wordt langzaam voortgezet ten Westen van Augustovo, gelegen Oostelijk van Lyck, aan de Duitsche grens.

De Duitschers zagen zich ten Zuid-Westen van Warschau geplaatst tegenover sterke Russische legermacht.

Een nieuw Russisch leger trok ten Noorden van Ivangorod den Weichsel over.

LONDON, 28 Oct. 1914.

Duitsche gevangenen in Engeland.

De eerste Duitsche gevangenen zijn in Engeland aangekomen van het slagveld in het Noorden, aan de kust.

Velen onder hen zijn nog buitengewoon jong.

AMSTERDAM, 28 Oct. 1914.

Een Duitsch communiqué.

Een te Berlijn verschenen communiqué, dat buitengewoon hevig besnoeid is door den censor, vermeldt dat de slag nabij Ypern wordt voortgezet met dezelfde hardnekkigheid.

Van elders langs het front worden geen belangrijke gebeurtenissen bericht.

LONDON, 28 Oct. 1914.

De Engelschen in België.

(Eerste gedeelte) De opmarsch der geallieerden tegen het Duitsche front tusschen Ostende en Kortrijk houdt aan. Het Duitsche front is sterk teruggeweken in de richting van Brugge.

Een Duitsche legermacht, die Thorhout bezet hield, werd door de geallieerden verast en uit die stad gedreven.

In Vlaanderen werd een serie gevechten geleverd van zeer bloedigen aard —, de hevigste die tot nu toe werden geleverd. De verliezen der Duitschers waren zoo verschrikkelijk alsof een slachting had plaats gehad, doch de gevallen werden voortdurend door versche troepen vervangen.

Na de aanvallen der Duitschers nabij het Ypern-kanaal te hebben afgeslagen, rukten de Britsche troepen Vrijdagmorgen in het Noorden en Oosten op over open velden, den vijand voor zich uitdrijvende. Voor het vallen van den nacht namen zij het plaatsje Langhemarck en verschansten zich buiten die stad.

Toen de duisternis inviel, hield het gedonder van het geschut plotseling op. Een schrill gefluit weerklonk en toen sloegen de vlammen uit de omringende struiken, die met petroleum waren gedrenkt.

Groote massa's Duitschers sprongen daarna te voorschijn van achter de stapels beetwortelen, op enkele honderde meters afstand van de loopgraven gelegen. Zij snelden vooruit onder het schallen der trompetten, gillende en zingende.

Besluiten en Benoemingen.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Verleend:

wegens zesjarigen dienst, acht maanden verlof naar Europa, aan het hoofd der Cultuurschool te Soekaboemi, A. de Koning, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op den 5den November 1914;

wegens zevenjarigen dienst, negen maanden verlof naar Europa, aan den ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, dr. Ph. S. van Ronkel, met bepaling, dat hij zijn betrekking den 7den November 1914 zal nederleggen.

Ontslagen:

op verzoek, wegens overgang in particulieren dienst, eervol uit 's Lands dienst, de klerk bij den Post- en Telegraafdienst, E. E. Flohr, met bepaling, dat dit ontslag wordt gerekend te zijn ingegaan op 4 April 1914.

Benoemd:

tot onderwijzer bij de Cultuurschool te Soekaboemi, de ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, P. van der Vlies, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende;

tot commies bij het Hoofdbureau van Politie te Batavia, de 1ste klerk op het assistent-residentiekantoor aldaar, J. J. Vaillant;

tot lid bij den Gewestelijken Raad van Semarang, mr. A. Aberson, adjunct-inspecteur bij den administratieven dienst van de Nederlandsch Indische Spoorweg Maatschappij te Semarang, A. M. Valkenburg, ingenieur der 1ste klasse bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, chef der Irrigatieafdeeling Serang te Semarang, J. van

Rijn van Alkemade, directeur van het Semarangse Stoomboot- en Prauweenveer te Semarang en mr. K. J. Bijl, advocaat bij den Raad van Justitie te Semarang.

Belast:

met ingang van 5 November 1914, voor den duur van het aan het hoofd der Cultuurschool te Soekaboemi A. de Koning, verleend verlof naar Europa, met de waarneming van die betrekking, de benoemde onderwijzer bij die school, P. van der Vlies;

met de waarneming der tijdelijke betrekking van adjunct-inspecteur bij het korps Gewapende Politie, de wd. divisiecommandant der 1ste klasse bij de Gewapende politie, M. W. Broekman, met bepaling, dat hij gedurende de waarneming van eerstgenoemde betrekking „voor memorie” bij het Leger blijft gevoerd.

Tijdelijk belast:

met de waarneming van de betrekking van commies op het Gewestelijk bureau te Singaradja (Bali en Lombok), de ambtenaar op wachtgeld, L. Maitimo, laatstelijk commies op het kantoor van den assistent-resident der Palembangse Bovenlanden (Palembang).

Ingetrokken:

het besluit waarbij mrs. H. W. Nieuwhuis en U. J. Huber gesteld werden ter beschikking van den president van den Raad van Justitie respectievelijk te Semarang en te Soerabaja.

Gesteld:

ter beschikking van den directeur van Justitie, teneinde met werkzaamheden aan zijn Departement te worden belast, de referendaris bij het Departement van Gouvernementsbedrijven, mr. dr. G. Pinedo;

met aanstelling tot burgerlijk ambtenaar ter beschikking van den president van den Raad van Justitie te Semarang, teneinde met griffierswerkzaamheden bij genoemde rechtbank te worden belast, mr. L. H. F. Creutzberg, gesteld ter beschikking van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië om te worden geplaatst bij den bureaudienst waaronder begrepen de dienst ter griffie van het Hoog Gerechtshof en van Europeesche en Inlandsche rechtbanken en met aanstelling tot burgerlijk ambtenaar ter beschikking van den president van den Raad van Justitie te Soerabaja, teneinde met griffierswerkzaamheden bij genoemde rechtbank te worden belast, mr. H. A. Idema, gesteld ter beschikking van den Gouverneur Generaal van N.I. om in rechterlijke betrekking te worden benoemd.

Door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst. Bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs

Ingetrokken:

de besluiten, waarbij mevr. G. M. Ch. Vogelzang geboren Camerik tijdelijk werkzaam is gesteld als onderwijzeres der 3de klasse en geplaatst bij de 1ste school te Malang.

Benoemd:

tot onderwijzer der 3de klasse en geplaatst bij de 1ste school te Malang, M. H. H. A. Corbey, daartoe ter beschikking gesteld van den Gouverneur-Generaal.

Ontheven:

eervol van haar tijdelijke werkzaamstelling als onderwijzeres der 3de klasse bij de openbare Europeesche 3de lagere school te Semarang, mej. A. C. H. van Dam.

Bij den Dienst der Staatsspoorwegen op Java. Door den Hoofdingspecteur, Chef van den Dienst der Staatsspoorwegen op Java.

Overgeplaatst:

van de Exploitatatie der Ooster- naar die der Westeralijnen, de telegraafopzichter J. W. Hendriks.

Tijdelijk benoemd:

tot onderopzichter, D. P. Ch. Marcus, gewezen tijdelijk onderopzichter der 2de klasse bij den Aanleg van Staatsspoorwegen.

Geplaatst:

bij de Exploitatatie der Westeralijnen, de tijdelijk benoemde onderopzichter D. P. Ch. Marcus.

Door den Directeur van Binnenl. Bestuur.

Benoemd:

tot controleur en geplaatst in de Restie. Lampongsche Districten en Menado, A. W. A. van Boeckholtz en J. E. Edie, ambtenaren van buitenlandsch verlof terug verwacht, i.l. die betrekking bekleed hebbende;

tot controleur en geplaatst in de Restie. Soerakarta en Semarang, C. F. Gonsalves en L. B. C. de Klerk, ambtenaren van buitenlandsch verlof terugverwacht, i.l. die betrekking bekleed hebbende.

Door den wd. Hoofdingspecteur der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen.

Werkzaamgesteld:

als ontvanger en overgeplaatst van Bandjermasin naar Kotabaroë, J. W. Nix, verificateur.

Overgeplaatst:

van Soerabaja naar Bandjermasin, W. J. G. Malga, verificateur.

Door den Chef van den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst.

Overgeplaatst:

van Menado naar Makassar, de commies der 3de klasse mej. A. M. M. W. Roerdinkholder;

van Makassar naar Menado, de commies der 3de klasse O. E. Poubon;

van Semarang naar Magelang, de klerk P. Ch. Samallo;

van Semarang naar Weltevreden, de klerk O. O. Kuhuwaal;

van Magelang naar Semarang, de klerk A. E. Tarumasely.

Door den Directeur der B. O. W.

Benoemd:

tot ingenieur, A. W. G. Stigter, ambtenaar van buitenlandsch verlof teruggekeerd, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, onder aanteekening dat hij den titel zal voeren van ingenieur der 2e klasse.

Tijdelijk geplaatst:

bij de Directie, ten einde bij de technische afdeling E werkzaam te zijn, de ingenieur 2e kl. A. W. G. Stigter v.d.

Toegevoegd:

aan den inspecteur voor de verkeerswegen op de buitenbezittingen met aanwijzing van Batavia als standplaats, de aspirant-ingenieur L. J. de Ven;

aan den chef der werken tot bevoelving uit de Tjoejoedjong in Noord-Bantam, met aanwijzing van Serang als standplaats, de aspirant-ingenieur A. C. Ingenegeren.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Overgeplaatst:

van de Marine Kazerne naar het Kolenproefstation te Padang, de officier-machinist der 1e klasse C. van Gool.

Correspondentie.

H. P. KEDIRI. Bedoelde stukken bevinden zich in handen van onzen juridischen medewerker, wien wij uw verzoek overbrachten.

..

Voetbal Vereen. Poerwokert o. Het bedrag uwer remise van f 58.30, bestemd voor de noodlijdenden in België en Holland, hebben wij in handen gesteld van het Comité.

Ontvangen van: N. te Palembang no

Agent to Tegal: S. BUIS

HET NIEUWS VAN DEN DAG

voor Nederlandsch-Indië.

van Donderdag 29 October 1914, No. 257.

Hoofredacteur: K. WYBRANDS.

Redacteur: G. WYBRANDS.

Tweede Blad.

Reuter's telegrams.

PARIS, Oct. 27th 1914.

Steady progress.

Paris communiqué: Struggle continues particularly lively between mouth Yser Lens; allies not retired any spot, continued make progress between Ypres Roulers also Soissons district.

Don't take it too seriously!

Paris: Fact that Germans crossed Yser need not taken too seriously since advices yesterday indicate general advance allies between Nieuport Ypres and east Arras.

Driven across frontier.

Communiqué: Region east Nancy between forests Bezance Parcy we assumed offensive, driven enemy across frontier.

PETROGRAD, Oct. 27th 1914.

Russian increased offensive.

Russians on San and south Przemysl increased their offensive.

LONDON, Oct. 28th 1914.

Mines near Tory-island.

Officially announced german minefield north Tory-island times.

PETROGRAD, Oct. 28th 1914.

Lodz occupied by the Russians.

Warsaw: Russian cavalry occupied Lodz, little resistance.

LISBON, Oct. 28th 1914.

A casus belli.

Lisbon: German troops invaded Angola

PARIS, Oct. 28th 1914.

Progress continues.

Paris eleven evening official: Nothing to report except some progress our part region south Dixmude.

Reuter's special telegrams.

LONDON, Oct. 27th 1914.

Ramming of a German submarine.

Special, *Badger* cruising dutch coast, dusk suddenly suspicious object right ahead; commander ordered ram enemy, we fullspeeded, submarine went down under bows, we firing parting shots *Badger* escorted Sheerness but able outsteam escorting destroyer, repaired few hours.

PARIS, Oct. 27th 1914.

Brilliant exploit.

Parises: French marines brilliant exploit Dixmunde. Allies pretended evacuate town, ruse so successful Germans after scouting decided occupy town. Prussian regiment entered parade-step bands playing when emerged principal street marine poured terrific volley from quickfirers. Germans panicked, marines sprang places concealment, captured remained regiment, allies then strongly occupied town.

LONDON, Oct. 28th 1914.

An English eyewitness.

Special eyewitness describes successfullest work British armoured motocars utmost dash skill. British position Aisne little altered, though enemy changed positions heavy artillery.

We have recreation grounds and erected marquee.

German army-order found notifying troops mustn't count regular arrival supplies and that ammunition constantly failing arrive because unloaded unauthorised persons, says official casualty-lists of recent date been captured show losses Germans continue heavy, further appears number missing who either prisoners or become marauders much greater in ersatz battalions than firstline unite this evidence inferior quality some reserves all more encouraging since every day adds British firstline strength arrival Indian contingents caused everyone realise while enemy filling his depleted ranks with immature levies, we large reserves perfectly fresh thoroughly trained troops draw upon.

Sikhs and Gurkhas.

Special correspondents describe how Sikhs Gurkhas received baptism fire present war near Labassee; situation when avalanche German overwhelmed British trenches Indians displayed bravery dash equal anything seen throughout war, had been held reserve ordered forward with bayonet nick time issued decided in instant German advance not merely checked was beaten broken enemy fleeing headlong. Indians ran through them using steel workmanlike turned foe back receive fire British infantry right left was regular slaughter Indians didnt stop at recapture trenches but pursued enemy some distance downhill till recalled, returned as proud their work as Tommies were of them.

Stukken zonder adres.

Aangekomen met de Engelsche mail dd. 26 October 1914:

De Prins; *Evening Express*; *The Saturday Blade*; *Chicago Ledger*; *The Dunnville Chronicle*; *Correspondenzblatt*; *Stuttgarter Neues Tagblatt*; *Anzeiger Lüdenscheid und Umgegend*; *Bremer Nachrichten*; *Berliner Tagblatt*; *Der Welt Spiegel*; *Helmstedter Kreisblatt*; *Naturwissenschaftliche Wochenschrift*; *Vortland*; *Sydsvenska Dagbladet Snällposten*; *Hallandsposten* en een prijscourant van Zimmermann.

„A Tale of Two Cities.”

(Geschreven voor het N. v. d. D. v. N.-I.)

I.

Toen de Duitse vliegmachines, met steeds groter brutaliteit en spottend met alle gevaar, dagelijks boven Parijs terugkeerden, met zulk een regelmaat, dat er op de hellingen van Montmartre tegen vier uur stoeltjes en kijkers verhuurd werden om hun verrichtingen te volgen; — toen ik vier dagen achtereen de bommen in de stad had zien vallen, en er, om zoo te zeggen voor mijn oogen, een kind ernstig was gewond en een man dood geslagen; — toen ik, belangwekkend doch aangrijpend schouwspel, een duel in het luchtruim had bijgewoond tusschen een „*Taube*” en een gepantserden Fransen tweedekker met een mitraillease aan boord; — toen de manier waarop de Parijzenaars de vijandelijke aviateurs ontvingen meer en meer gevaar ging opleveren voor vredelievende wandelaars, daar in de straten groot en klein stond te schieten met geweren en revolvers, en de kartetsen, welke van den Eiffeltoren en van vele andere punten den vliegers achterna werden gezonden, over uw hoofd suisten; — toen de rechtervleugel van de Duitse armee in Compiègne stond; toen er reeds gevochten werd te Chantilly, en de grootendeels Engelsche bevolking van dit om zijn renstallen wereldberoemde stadje met die van Beauvais en zoovele andere geëvacueerde plaatsen in een overhaaste vlucht, met achterlating van alles, Parijs kwam binnenvallen; — toen het *Cirque de Paris* te klein werd voor de haveloze réfugiés uit het Noorden, die in een onafgebroken ellende processie dag en nacht door de hekken van de *gare du Nord* de stad in stroomden; — toen het leger der geallieerden maar steeds terugtrok en men aan den Quai d'Orsay uiterlijk binnen twee dagen de hoofdstad verwachtte te zien ingesloten, en wie weet dan voor hoe lang; — toen de stemming tegen Holland in Parijs meer en meer onvriendelijk werd; — toen men koortsachtig begon met alle vreemdelingen, zonder onderscheid van nationaliteit of beroep, buiten de barrières te zetten; — toen onze consul zei: „De beste raad, dien ik u geven kan, is: ga wég! zoo spoedig mogelijk!”; — toen de Regeering en het Corps Diplomatique zelve verhuisden naar Bordeaux; — toen ik vernam, dat den volgenden ochtend de beslist laatste trein naar Dieppe zou vertrekken met aansluitende boot op Engeland (Boulogne was al niet meer te bereiken), en ik 's-avonds reeds aan het Station *St. Lazare* 30.000 menschen op dien trein zag wachten; — toen het hoe langer hoe moeilijker werd om mijn brieven te verzenden en hoe langer hoe onwaarschijnlijker of zij nog wel ooit hun bestemming zouden bereiken, ...

toen besloot ik om het in deze tijden dubbel leerzaam en belangwekkend reisje via Londen naar Holland te ondernemen en zelf mijn „kopij” naar Amsterdam op de Nederlandsche boot te gaan brengen.

..

De Dinsdagavond (*), waarop ik omstreeks zes uur het besluit nam, zal mijn leven lang heugen.

De trein zou Woensdag-ochtends om 8 uur vertrekken, en dus viel er dien avond natuurlijk nog krankzinnig veel voor mij te doen. Niet alleen dat ik een pas moest halen, deze aan het Engelsche consulaat laten afstempelen, en allerlei andere administratieve formaliteiten vervullen, geld moest wisselen, een biljet kopen, het postkantoor op de hoogte stellen van mijn adresverandering; niet alleen dat ik allerlei menschen en relaties moest vaarwel zeggen of althans van mijn vertrek bericht geven, ... ik moest bovendien mijn zaken zoodanig regelen als noodig is bij een vertrek voor onbepaalde tijd en met gelegenheid slechts voor de allernoodigste bagage. Mijn boeken, mijn kleeën, mijn linnengoed moest ik verdeelen en pakken; het eene gedeelte — zoo weinig mogelijk — zou ik meenemen, het andere zou ik in Parijs laten, zonder te weten of ik het nog wel ooit terug zou zien.

Door Parijs, dat als een *cauchemar* om mij heen was — er had dien namiddag juist het eerste gevecht in de lucht plaats gehad en de straten en pleinen leverden een aanblik op alsof zooveen de bazuinen voor het Laatste Oordeel hadden geklonken! — door huilende vrouwen, vloekende, schreeuwende en schietende mannen, onder den voet geloopten kinderen; door gansch het dolnervense publiek, dat nu eens in klitten samsenschool en dan weer, als in paniek, uit elkaar stoof; door politie-agenten, gardes-municipaux en matrozen (met geladen ge-

(*) 1 September.

weren), die hun hoofd kwijt waren; en door als gekken jaggerende motorfietsen en auto's heen, moest ik mijn weg zoeken, hollend overleëgend, hier en daar een doorgang banend met stompen en stooten, berekenend dat ik voor het één nog vijf minuten had en voor iets anders een half uur!

De stad stond op haar achterste beenen. Elk kwartier bracht meer nieuws. Sedert een paar dagen mochten de kranten maar met één editie per dag uitkomen, maar daar er een zestal groote avondbladen zijn en elk een eigen uur van verschijnen er op na houdt, werd Parijs tusschen zes en acht toch ongeveer elke twintig minuten door een nieuw leger *camelots* overstroomd.

Deze mochten niet meer schreeuwen, zelfs niet eens meer den naam van hun blad uitroepen en de kranten mochten geen sensationele opschriften met vette letters meer boven de berichten afdrukken. (*) Dit alles, aldus bepaald om zooveel mogelijk de stemming van onrust en ongedurigheid te bezweren, had een juist tegenovergestelde uitwerking. Met bevende vingers gristen de Parijzenaars de kranten weg van onder de armen der venters, herkenbaar doordat zij den kop van het blad op pet of muts hadden gespeld. Vroeger wist men uit het optreden der verkoopers of de krant het koopen en het lezen waard was.

Bij dezen nieuwen stand van zaken echter kon men niets vooruit opmaken en elk zoo zwijgend aangeboden blad kon het vurig verlangde sensationele nieuws bevatten!

Ik holde, métro uit, métro in! Beneden, op de perrons, vócht de saamgedrongen menigte om in de treinen te komen. Boven, in de straten, gooide men elkander opzij in een algemeen *sauve qui peut*.

Op de Place de la Trinité stonden duizenden naar het emotioneerd gevecht in de lucht te kijken. Ook ik bleef, geboeid en ontzet, even staan, vergetend mijn haast.

De „*Taube*” was, als gewoonlijk, tegen zes uur komen opzetten vanuit het Noord-Oosten. Een salvo van gewerschoten, voornamelijk afkomstig van een troepje Engelsche soldaten op de Place de l'Opéra had hem begroet, en de speciale anti-aeroplane kanonnen van de derde etage van den Eiffeltoren en van het dak van het Trocadéro, waren donderend los gebarsten. Doch de Duitscher had kalm zijn wandeling voortgezet, zweefde nu, brutaal, recht boven de punten, vanwaar op hem geschoten werd, en liet zijn gewone drie of vier bommen vallen.

Ik haatte den man, die dien vogel van linnen, staaldraad en wat latten, daar boven, wist te bezielen met zijn ijzeren wil. Ik haatte hem: hij zocht Parijs kwaad te doen, bommen te werpen op de Opéra, op de Sacré Coeur, op den Dôme des Invalides, waaronder de Groote Napoleon rust in zijn graf van malachiet en porfier; hij trachtte te vernielen wat mij het dierbaarste op aarde was... En toch voelde ik een enthousiasme grenzende bewondering zwellen in mijn borst voor den durf en de groetheid van dien ellendeling, die daar kalm vloog midden in het vijandig land, op drie, vierhonderd meter hoogte boven de kanonnen die hem bestookten, zijn fragiel vlieg-staketsel beheerschend met de ééne hand, terwijl de andere zachtjes de bommen neerglijden liet, welke onder hem dood en vernieling moesten zaaien!...

Opeens ging er een huivering door de menigte voor de Trinité-kerk: twee andere aeroplaans verschenen! Waren het nog méér Duitschers? Neen, spoedig zag men, dat de Fransche driekleur wapperde aan hun achtersteven.

Zij hadden machine-geweren aan boord en openden het vuur. Ademloos stonden wij naar boven te staren. Ademloos, doch niet geluidloos: de Fransen zijn niet gewend emoties zwijgend te ondergaan! Een luidruchtig stemmengeroes lawaaide om mij heen, waaruit nu en dan een juichkreet, een „*Ça y est!*” opklonk. De vrouwen, die met de handen voor de oogen in een winkel gevluht waren, werden gedwongen met de ooren het vreeselijk schouwspel te volgen, en geen enkel der spannende momenten, geen der *ups and downs* van het duel werd haar gespaard.

Dit was de verwezenlijking van Wells' stoutste fantasieën!

De Fransche machines klommen en klommen; cirkelden om den Duitscher heen; vloegen hem tegemoet, waarop hij dan weer wild het stuur omwierp; stegen boven hem uit en lieten zich in suiselende glijvlucht tot vlak bij hem neervallen als een arend die op zijn prooi losschiet. De wind bracht bij vlagen het knettergeluid hunner mitrail-leuses naar ons toe.

Toen vluchtte de Duitscher. Hij was blijkaar veel sneller dan zijn vervolgers. De Fransen zetten hun toestellen aan tot zij steigerden in de lucht, doch de hemelwijdte tusschen hen en de „*Taube*” werd grooter en grooter en terwijl de schemering haar sluier-gordijnen voor de koper-kleurige wolken schoof, gaven zij het op en daalden naar beneden.

Met het vallen van den avond werd de stad in een somber duister gehuld. De straatlantarens werden dien dag voor het

(*) Vergelijk daárbij eens de idiote, marktschreeuwerige „bulletins” van de *Javabode*, met name dat van 2 Aug. (Red.)

eerst niet meer aangestoken; de spaarzame winkels welke overdag nog open waren, sloten tegen zeven uur hunne luiken. Om acht uur gingen ook de café's dicht. Een enkel restaurant toonde nog verlichte vensters; hier en daar gloeiden de roode oogen van een metro-station; en langs den hemel gleden de stralenbundels der zoeklichten.

De stad, met haar somber fluisterende groepjes menschen voor de hoofdingangen der huizen, leverde nu een beangstigend-beklemmenden aanblik op. Ik herinnerde mij het loopen in zulk een stad, dat ik jaren geleden als kind wel in mijn droomen had gedaan, en het verblijdend, opluchtend ontwaken dat er dan op gevolg was... Hoe zou ditmaal het ontwaken zijn?

De laatste boodschap, die ik te doen had, was het koopen van mijn spoorkaartje.

Cook's bureau was al gesloten en dus ging ik naar het station. Ik was eenigszins ongerust dat er nog een kink in den kabel zou komen. Want onze consul had mij op het hart gedrukt om mijn paspoort te laten afstempelen bij het Britsche consulaat; en ik wist van vrienden, die enkele dagen eerder vertrokken waren, dat hun een biljet geweigerd was zolang zij niet de Engelsche *tijp* op hun „bullen” konden toonen. En mijn pas was niet afgestempeld. Ik had het niet gedaan kunnen krijgen. Ik had voor het Consulaat-generaal van het Vereenigd Koninkrijk een kluwen van misschien duizend, misschien tweeduizend menschen aangetroffen. Dank zij mijn „*coupe-file*”, mijne perskaart, die mij in deze dagen onschatbare diensten bewezen heeft, had ik onmiddellijk konneer doordringen tot iemand van het personeel en toen was mij medegedeeld, dat er op verzoek van de Fransche Regeering een streep was gehaald door alle mogelijke voorschriften, welke iemand ook maar in het minst het vertrek uit Parijs konden bemoeilijken. De hoofdstad zette de barrières wagenwijd open voor ieder die eruit wou! En stempels gaf men dus aan niemand meer.

Aan het station bleek men, tot mijn verrassing, reeds van dezen maatregel op de hoogte. Er was een apart bureau ingericht voor den verkoop van biljetten naar Engeland. En net als in vreedstijd werd aan ieder, die het geld neertelde, zonder iets te vragen het verlangde ticket toegereikt.

Ook om het tot hier te brengen moest ik echter weer eenige malen het „*coupe-file*” uit mijn portefeuille halen. In de donkere Rue St. Lazare begon het al. Daar zaten drommen menschen als landverhuizers midden op straat op hun bagage. Een beklemmend schouwspel, dat, hoe dichter ik het station naderde, des te ontzettender werd. Daar zaten goed gekleede mannen, vrouwen en kinderen, met hun hebben en houden in een waschzak of in een servet geknoopt. Sommigen sliepen; anderen trokken met hun tanden gulzige happen uit een stuk brood in hun vuist. Een beeldje van een meisje, 'n kind van ik denk zeven of acht jaar, zat in een vensterbank te slapen als een roos, haar lievelingspop in haar armen geklemd. Het gezichtje van mijn eigen dochtertje kwam mij in de gedachten en tranen benevelde mijn oogen.

Waarop al deze menschen wachtten, weet ik niet. Wisten zij het zelve wel? Er waren er ongetwijfeld bij, die alleen dit ééne wisten, dat zij Parijs uit wilden tot elken prijs. De nacht, de doodelijke vermoeienis en de slaap hadden hen echter overvallen, en geen kans meer ziende verder naar voren te dringen, waren zij bij de pakken neer gaan zitten, wachtend den nieuwen morgen. Er waren er bij met geld in hun zak, sommigen zelfs met véél geld; doch wat deed men in deze dagen in Parijs met bankpapier? Alle geld had zijn waarde verloren, in dezen anarchistischen heil staat, waarin ieder eenvoudig naam zonder te betalen, waarin alléén gold het recht van den sterksten, den brutaalsten en den slimsten!

De meesten waren bezield door één gedachte: wég te komen uit de stad, die reeds een hel was en die door de Pruisen werd bedreigd! Doch anderen zaten daar ook in de Rue St. Lazare, die integendeel gevluht waren naar Parijs toe, die mee gehold waren in de paniek welke de bewoners der *banlieue* en der plaatsen noordelijk van de hoofdstad had aangegrepen en in blinde razernij had voortgedreven, als een kudde vee vluchtend voor een prairiebrand! Wat zij in Parijs zouden beginnen, hadden zij zich zelfs niet afgevraagd! En zoo zaten zij er nu op de straat, den Hemel dankend dat ze er waren!

Het werd steeds moeilijker om door die opeenhooping landverhuizers heen te dringen. Ten slotte hielp een welwillende politie-agent me voort.

Het was toen tien uur in den avond van den 1sten September.

De voorpleinen, de im m e n s e hall's van het station leverden een aanblik op als een reusachtig nomaden-kamp. Er zaten groepjes op den grond te kaarten; anderen bereidden zich voor op den nacht. Een flegmatieke Engelschman lag in hemdsmouwen zijn pijp te rooken en naar de vreedzame sterren te staren. Ginds had een familie een tafellaken op de steenen uitgespreid en zat een tamelijk luxueus souper te genieten uit een mooie pic-nic-mand.

De *queue* aan het loket der biljetten voor Londen schoot snel op en eenige oogen-

blikken later haastte ik mij voor de laatste maal naar huis, waar ik mijn valies moest gaan pakken en enkele uren slaap wilde genieten.

Den volgenden ochtend zond ik om half zeven mijn hospita op een taxi uit. De trein zou om acht uur precies vertrekken en voor alle eventualiteiten wilde ik om zeven aan het station zijn.

Het mensch kwam om vijf minuten over zeven terug met de tijdning, dat zij nergens eenig voertuig had kunnen bemachtigen!

Mijn bagage was nogal aardig zwaar en ik kon onmogelijk lopen. Dus ging ik zelf een taxi zoeken.

Honderden auto's snorden mij voorbij, volgestast met reiszakken en koffers; geen enkele die „libre" was! Wanhoop bekreep mijn hart! De tijd snelde voort; zou ik, in het gezicht der haven, nu nog stranden door gebrek aan een vehikel om mijn valiesen en mijzelf naar den trein te brengen?...

Om kwart voor achten kwam ik, te voet, aan het station aan. Het voorplein en de vestibule boden een tooneel aan, dat gewoon onbeschrijflijk was. Duizenden en duizenden stonden er opeengepakt, verdrongen zich voor de doorgangen naar de perrons. In het gedrang werd hier en daar vierkantweg gevóchten. Vrouwen en kinderen gilden; mannen schreeuwden en vloekten. Men scheurde elkaar de kleeven van het lijf, trapte elkaars koffertjes en manden in, trok elkaar de haren uit. Ik zag een stuk of vijf agenten, doch die schenen tegen de verwarring niet opgewassen en konden niet eens doordringen tot de plaatsen waar gevóchten werd. Zij gooiden ruw eenige reizigers aan den buitenkant opzij, maar de bres sloot zich onmiddellijk weer en de menschen-massa was massief als een klomp beton!

Ik had nog tien minuten tijd en ik begreep dat ik den trein niet halen zou.

Toen schoot het mij te binnen, dat er in de Rue d' Amsterdam nog een zij-ingang was, uitsluitend voor personeel en post. Misschien zou ik hier, met het „coupe-file"...

Het lukte! De schildwacht vroeg alleen mijn spoorbiljet te zien; even verder, bij de contrôle naar het perron, moest ik ook nog mijn pas vertoonen; en toen stond ik voor den trein.

— „Als u kans ziet erin te komen, mag u mee!" zei een van de stations-chefs me.

De trein was, zóó vol, dat er niet één mensch meer bij kon. Men stond in de loopgangen en tusschen de banken, zat in de netten en op de W. C.'s, verdrong zich in de bagagewagens, hing op elkaars knieën. Hier en daar kon de conducteur het portier bijna niet dicht krijgen.

Een tweede trein werd geformeerd aan een ander perron, vernam ik. Ik vond hier een veertigtal wagens van de meest barokke soorten, die ook alweer in enkele seconden volstromden. Op de klasse werd niet gelet en ik was wát blij toen ik mij eindelijk kon neervlijen op de houten banken van een derde-klasse-coupé! Men vertrok.

Het hoofd van het gezin tegenover mij bleef een Hollander te zijn, doch een al sedert twintig jaar in Parijs gevestigd en aldaar chef van een groot handelskantoor. Hij heette Bauduin en hij vertelde mij, dat hij juist een jaar geleden een mooie groote villa voor zich had doen bouwen op het hoogste punt van St. Cloud en dat hij deze naar onze Prinses had gedoopt: *Vil-la Julia-na*. Ook hij had natuurlijk overhaast moeten vertrekken en heel de bezitting, die hem zoo dierbaar was, onbeschermd moeten achterlaten.

De trein gleed langzaam voort, op een sukkeldrafje, stoppend bij elken seinpaal en bij elke brug. Overal op den weg werd hij bestormd door réfugiés, havelooze menschen. Ergens midden in het land waar wij stilstielden, poogde een vrouw, met niet anders dan een „nachtpon" aan, een plaats in een der wagens te vinden! Zij droeg alleen een groote boeket veldbloemen in de hand! — *Ophelia!*....

Tegen de *mairie* waren bulletins aangeplakt, waarin de raad werd gegeven de plaats te verlaten. Dus wierp de bevolking zich in een willekeurigen trein, soms na acht, tien uren lopen! We namen hen mee; niemand vroeg naar een kaartje!

Verderop was het land overstroomd door onafzienbare drommen Fransche cavalerie. Het was als een bewogen zee van paarden en ruiters. Op elken straatweg reden zij; achter elk boschje of bempje lagen zij. Door onze kijkers zagen wij nu en dan tot den horizon cavalerie.

De trein bewoog zich noordwaarts, in de richting van Beauvais. Het ging steeds stapvoets, met de grootst-mogelijke omzichtigheid. De vijand was op tien of twintig kilometers vandaar. Hij kon reeds een brug hebben laten springen, een eind rails hebben losgeschroefd. Hij kon ook, onverwacht, ons met een salvo tot stilstaan dwingen, ons gebieden uit te stappen en ons neerzetten midden in de kaal-gebrande wildernis, teneinde zelf den trein in beslag te nemen....

Eénmaal zagen wij weer zoo'n gehate en gevreesde „*Taube*" in de lucht... Was hij er op uit om een bom op den trein te werpen?....

Niets bizonders gebeurde echter.

Wij kwamen langs Beauvais, dat geheel verlaten was, en richtten ons vervolgens meer naar het Westen. Nu lieten wij het oorlogsterrein achter ons en sneller en sneller werd onze vaart om de geleden vertraging weer in te halen. Het werd nu en dan een beangstigende snelheid. De lange ijzeren lintworm slierde door de bochten, in zulk een razend tempo, dat wij over de banen gleden naar den hoek aan den binnenkant. Zóó scheef stonden de wagens.

Zoo kwamen wij tegen half drie in Dieppe aan, waar aan de kade twee booten der Newhaven-lijn ons opwachttten.

De boot waarmee ik overstak was tjokvol. Er was geen mogelijkheid om ook maar een voet te verzetten. Gelukkig was de zee spiegelglad, zoodat ieder kalm kon blijven waar hij was. Ik heb mij van het begin tot het eind vergenoegd met mijn plekje tegen het hekwerk der verschansing, starend over den gouden vijver van het kanaal en alleen nu en dan mijn vermoeide lichaam wat versterkend met een teug uit een lauww fleschje bier, dat ik in Dieppe tegen overgave van een franc had weten te bemachtigen.

De lichten op de hoofden der haven van Folkestone waren reeds ontstoken toen wij binnenstoonden en de trossen uitbrachten om aan de kade te meren. De ingang werd bewaakt door een *destroyer*. Rustig koos een trein van kolenbooten het ruime sop. Een eindje verder lag de *Mecklenburg* van de „Maatschappij Zeeland" gereed om de reis naar Holland te aanvaarden.

Ik wilde echter niet direct doorgaan. Zoo dicht bij Londen, wilde ik in deze stad eens een kijkje nemen, om U ook van de Britsche metropolis tijdens den oorlog mijn indrukken te kunnen mededeelen.

Het ontschepen ging erg langzaam. Eerst moesten wij bijna een uur op een dokker wachten. Toen moesten wij één voor één in den salon langs een soort van examen-commissie defleeren aan wie elk onzer zijn stamboom moest vertellen, en verleden, heden en toekomst ontsluiëren. En ten slotte hadden wij een kaart in te vullen, waarop allerlei vragen gesteld waren omtrent leeftijd, geslacht, nationaliteit, godsdienst, reisroute, enz.

De douaniers daarentegen waren zeer coulant, en omstreeks negen uur stond ik op de Folkestone-sche keien.

Het was toen te laat om nog de reis naar Londen te ondernemen en dus besloot ik in Folkestone te overnachten en niet vóór den volgenden ochtend met de Engelsche hoofdstad kennis te maken.

Een hotel te vinden was echter niet gemakkelijk. Of liever ik vond genoeg hotels, maar alle waren vol. Het was wanhopend! Ten slotte maakte ik het plan om mijn geluk (in het vinden van een slaapsteê) in Dover te gaan probeeren, en ik was reeds bij het station, toen ik nog één logement ontdekte, daar — ofschoon van te voren overtuigd geen succes te zullen hebben — nog eens vroeg, en... een kamer kreeg!

Dit was „*Turner's Royal Commercial Temperance Hotel*" in Dover Road, en als ge ooit eens in Folkestone komt — een mooie stad en een heerlijke badplaats — kan ik het U recomanderen. Ik betaalde er slechts 2 shilling voor de kamer, en 1 shilling sixpence voor een Engelsch-overdacht ontbijt, en beide waren zóó goed dat niemand ze beter zou kunnen wenschen.

„*A tale of two cities*", heb ik hierboven geschreven, doch van de tweede *city*, Londen, heb ik U — bemerk ik — nu nog niets verteld.

Ik moet dit bewaren voor mijn volgenden brief, waarin ik mij voorstel een parallel te trekken tusschen het leven in de beide hoofdsteden van Europa tijdens dezen afschuwlijken oorlog.

Dat de vergelijking in méér dan één opzicht zal uitvallen ten voordeele van de Britsche metropolis, mag ik U nu al wel, reeds verklappen.

LEO FAUST.

Londen, 5 September 1914.

Uit de Hollandsche Mail.

(loopende tot 22 September 1914.)

BINNENLAND.

Vechtpartij tusschen militairen en politie.

De Gerard Doustraat, in de nabijheid van de Sweelinkschool te Amsterdam, is omtreëks 8 uur het tooneel geweest van een zéér ernstig gevecht tusschen politie-agenten en militairen.

De herrie ontstond in een vischwinkel in genoemde straat, waar een soldaat — een Groninger — die ingekwartierd was in de Sweelinkschool, ruzie kreeg. De kerel bedreigde den winkelier met een mes en wilde de potten met gemarineerde haring en ingemaakt zuur verbrijzelen.

De eigenaar waarschuwde een tweetal politie-agenten, die eerst trachtten den vechtersbaas met een zoet lijntje weg te krijgen. De man verzette zich en eenige kameraden trokken zijn partij.

Onaangename woorden en bedreigingen werden geuit en de militairen moeten zelfs,

naar ons werd medegedeeld, tot handtastelijkheden zijn overgegaan.

Toen de politiebeambten den hoofdpersoon van dit relletje wilden arresteren, drongen de soldaten, allen uit Groningen afkomstig, zóó hevig op, dat de dienaren van het gerecht zich genoodzaakt zagen de sabel en revolver te trekken.

Nog meer militairen verlieten de school.

Maar ook de politie had, dank zij het noodsein op de alarmhoorn, versterking gekregen. De geheele wacht van het bureau Stadhouderskade, dat in de nabijheid gelegen is, rukte uit. Een vechtpartij ontstond nu tusschen een 70 à 80-tal militairen en een twaalfstal politieagenten, aangevoerd door een inspecteur.

Te vergeefs vroegen de agenten assistentie bij de wacht der Sweelinkschool. Er werd zelfs geroepen: „Laten we onze bajonetten halen!"

Plotseling klonk een schot. Door wien dit gelost is, heeft de politie nog niet kunnen uitmaken.

Ten slotte werd de arrestant toch, niet-tegenstaande het heftige verzet, overgebracht naar het politiebureau en aldaar in verzekerde bewaring gesteld.

Tot zeer laat bleef de politie in de nabijheid surveilleren en heerschte nog lang onrust bij de bewoners. In groepjes stonden ze voor hun deuren en uitten luide hun verontwaardiging over het optreden van de Groningsche militairen, die, naar ons uit zeer betrouwbare bron werd medegedeeld, herhaaldelijk aanstoot in de buurt gaven.

Men is zeer verheugd, dat de soldaten binnenkort naar de Rietlanden overgeplaatst zullen worden.

Barbaarsch Nederland

Het bestuur van de afdeling Naarden-Bussum van de vereniging voor Gezondheids- en Vacantie-kolonies heeft bij 'n bezoek aan haar koloniehuisje op het landgoed van mevrouw Woensel Kooy, onder Valkeveen bij Naarden ontdekt, dat aan en in het houten gebouw door baldadige handen groote schade is toegebracht. Niettegenstaande de luiken gesloten waren, zijn van binnen alle vensters geheel vernield, de eenvoudige meubels zijn kapot geslagen, zoogmede het glaswerk der huishouding, 36 lepels, een muziekdooz, een snelkoker, enz. worden vermist.

't Is voor de vereeniging een groote schade. 't Is zeer te wenschen, dat het de gemeentepolitie van Naarden moge gelukken de daders op te sporen.

Zoo iets zou toch zelfs in... Servië niet kunnen vóórkomen!

BUITENLAND.

Hunne manieren.

Een telegram uit Dieppe aan de „*Daily Mail*" meldt, dat een troepje Duitschers getracht heeft, de spoorwegbrug bij Oissel op zes mijlen afstand van Rouaan, op te blazen, in de hoop, dat zij aldus de verbinding Dieppe-Havre-Rouaan-Parijs zouden kunnen afsnijden.

Alle Duitschers droegen de uniform van Fransch officier. Woensdagavond werd het bekend gemaakt dat twee groote auto's met verdachte „*Fransche*" officieren op weg waren naar Rouaan. De gendarmerie van Gournay, die vernam, dat de auto's in de richting van dit dorp reden, stelde zich verdept op terzijde van den straatweg en trachtte de auto te doen stilsthouden, door op de Duitschers te schieten, maar dezen vuurden terug en kwetsten drie gendarmes, waarna zij wisten te ontkomen. Van dit punt af was men het spoor van de Duitschers bijster, en pas twaalf uur later werd het bericht uit Oissel ontvangen, dat een auto met vier verkleede Duitschers was aangehouden. De inzittenden werden allen gevangen genomen, terwijl zij poogden, de spoorwegbrug op te blazen. In de auto werd een groote hoeveelheid springstoffen gevonden.

Een onpartijdige schrijft in de *Telegraaf*:

Het Belgische dorp Mouland, waar ik door kwam, is totaal verwoest en platgebrand. Slechts een paar woningen staan er nog van, anders overal puin, gebroken huisraad; hier en daar een dood huisdier, verder de verpeste lucht van een of ander onder de puinhoopen bedolven kadaver. Een interessant kijkje biedt het schoollokaal, banken, kasten, kachel en leermiddelen hot en heil, op en door elkaar.

Een eindje verder had ik een lugubere ontmoeting. Bij het hoekhuis aan de dorpsbrug gelegen vond ik in den tuin, voor zoover van „tuin" nog sprake kan zijn... de hand van den eenmaal daar wonenden kastelein, Thossain Timmers, tot bij het polsgewricht uit den grond steken. Volgens de lezing van een Duitschen wegwerker, zou de man een ulaan, die toegang tot zijn woning eischte, om Belgische soldaten te zoeken, gewurgd hebben, en heeft men hem tot straf, met de hand uit het graf tusschen zijn peentjes en kool, die hij zelf in het voorjaar potte, begraven. Wat verder moet zijn broer liggen. De lucht, die hier bij dit plekje, na pl.m. 5 weken, heerscht, kan men zich denken.

De gemoedelijke Duitsche overheid in Brussel decreeteerde:

„De Duitsche troepen die rond Brussel opereeren hebben bevel gekregen van den 15en d. m. af te schieten op ieder wielrijder

in burgerkleeren. (*) Deze maatregel moet genomen worden omdat het bewezen werd, dat de bezetting van Antwerpen gedurig door wielrijders omtrent de bewegingen onzer troepen onderricht werd."

Het is nu bevestigd dat in de dagen volgend op den brand van Leuven, de huizen die nog overeind waren blijven staan en waaruit de bewoners verjaagd waren, geplunderd zijn onder de oogen der Duitsche officieren. Op 2 September heeft een getuige nog Duitschers vier huizen in brand zien steken.

Een ander geval dat het onmeedoogende karakter der aan de vreedzame bevolking van Leuven aangedane behandeling nog onderstreep is ook bewezen kunnen worden. Op 28 Augustus is een menigte van 6000 tot 8000 personen, mannen, vrouwen en kinderen, van elken leeftijd en stand, onder geleide van een afdeling van het 162e regiment Duitsche infanterie naar de stadsmagnege gevoerd, waar de ongelukkigen den nacht hebben moeten doorbrengen. Het lokaal was zoo klein voor het groot aantal personen, dat deze zijn moeten blijven staan en zooveel geleden hebben, dat in dien tragischen nacht verschillende vrouwen krankzinnig zijn geworden en zuigelingen in de armen hunner moeders gestorven zijn.

(*) Deden ze dat maar in den Haag ook!
K. W.

De Engelsche cavalerie in België.

Een der oorlogscorrespondenten van de „*Daily Mail*" heeft interessante bijzonderheden vernomen over de groote cavaleriecharge te Thulin, in België, waarbij het 9de Engelsche regiment lanciers zulke ernstige verliezen leed, en over de daaropvolgende gevechten, in den loop waarvan de 2de Britsche cavalerie-brigade uit België naar Compiègne en Parijs terugtrok.

De 2de brigade bestond uit het 9de regiment lanciers, het 18de regiment huzaren en het 4de regiment dragonders.

De brigade kwam Vrijdag, den 21sten Aug. per trein te Jumont aan en vertrok vandaar onmiddellijk over de Belgische grens naar 't dorp Harmignies, waar zij voor de eerste maal Duitsche gevangenen zag en kanongebulder hoorde uit de richting van Bergen.

's Zaterdags bleven de Engelschen een dag op orders wachten en rukten toen op naar Thulin. In de nabijheid van dit plaatsje werd de heldhaftige charge uitgevoerd.

Zondagavond om 9 uur opende de Duitsche artillerie het vuur, pogend, voor de infanterie den weg langs een kanaal vrij te maken. Het duel duurde vier uur. Toen trokken de Engelschen zich over een afstand van drie à vier K.M. terug. In het dorp konden zij de huizen zien branden.

Maandagochtend om 4 uur opende de Duitsche artillerie opnieuw het vuur. Zes en een half uur wachtte de cavalerie, vóór zij zich in den strijd mengde. Het land was vlak en slechts hier en daar doorsneden door enkele dijken, zoodat het terrein voor een cavaleriecharge uitermate gunstig scheen. De mannen waren ontevreden over hun werkeloosheid en smeekten de officieren, tot den aanval te mogen overgaan. Om half elf 's morgens werd 't bevel daartoe gegeven en werd de geheele brigade op den vijand losgelaten. Het 9de regiment lanciers trok zingende, en pratende, als een troep schooljongens ten strijde.

Een poos lang scheen alles goed te gaan. De Duitsche artillerie deed slechts weinige Britten in het zand bijten en was ten slotte al vrij dicht door de Engelschen genaderd.

Plotseling kwam echter de tragedie. Onverwachts openden de Duitschers op de Engelsche cavalerie een moorddadig vuur. Op zijn minst twintig ingegraven mitrailleurs verspreidden op een afstand van niet meer dan 150 M. dood en verderf onder de Engelsche geleerden. Op dat oogenblik had niemand de aanwezigheid van die machinegeweren vermoed. De uitwerking was ontzettend.

Het 9de regiment lanciers had het meest te lijden. De vicomte de Vauvieux, een Fransch cavalerie-officier, die de brigade als tolk vergezelde, werd op slag gedood — een dapper officier, wiens dood door menigeen in Engeland betreurd zal worden. Kapitein Letourey, die naast de Vauvieux reed, ontsnapte als door een wonder aan den dood. Zijn paard werd onder hem neergeschoten. Hij ving een ander paard, dat zijn berijder reeds verloren had, op en kwam er ongedeerd af. Vele andere officieren sneuvelden.

Terwijl het grootste deel van de brigade naar rechts trok, reden enkelen op een afstand van 100 yards langs de mitrailleurs, waarbij verscheidenen kwamen te vallen.

Drie regimenten namen aan deze charge deel, maar slechts 220 man bleven over. Het 18e regiment huzaren en het 4e regiment dragonders leden eveneens sterke verliezen, doch toch niet in zulk een mate.

Uit dezen strijd kwam de 2e Britsche cavalerie-brigade weliswaar zeer gedund te voorschijn, maar het moreel had niet te lijden gehad.

Gedurende 'n halve maand had de vijand den Engelschen geen dag of nacht rust gelaten. Om twee uur in den morgen werden zij steeds gewekt door artillerie-vuur. Iedereen dag werd al vechtend getireerd, hetgeen de moeielijkste en meest vermoeiende actie in den oorlog is. Hoewel voortdurend door het vuur van den vijand bestookt, verloren zij toch geen oogenblik het contact met dezen. Het was een wonderlijke terug-

tocht. Iederen dag hoopte en smeekte de cavalerie weder tot den aanval te mogen overgaan. Slechts éénmaal mocht zij die vreugde smaken bij 't dorp Lassigny. Zoolw officieren als manschappen bleven echter voortdurend in een opgewekte stemming verkeeren. Dagen trokken zij voort, ongeschoren, bedekt met stof. Als zij een enkele maal een paar uur rust konden krijgen, was ineens alles in de weer met water en borstels. Er waren oogenblikken, dat zij de Duitsche artillerie begonnen te minachten, doch zij was toch altijd nog een reden om op te trekken als de schoten des morgens, als réveille klonken. Door de Duitschers werden verschillende pogingen aangewend, om de transporten buit te maken, doch dit is geen enkele maal gelukt, hoewel zij dikwijls ternauwernood aan een verovering konden worden onttrokken.

De Russische pers.

Dag aan dag bevatten de Russische dagbladen artikelen, waarin zij — wel zeer verschillend van wat velen in West-Europa zouden verwacht hebben, gezien de manier waarop de Duitschers huishouden, — er op hameren, dat alle barbaarsheid aan de Russische oorlogvoering vreemd behoort te blijven, maar dat vooral ook het Russische volk zich vrij behoort te houden van fanatieke volkerenhaat.

Een treffend staaltje, één voorbeeld uit vele, ontleenen wij aan de *Rjetsj* van 15/28 Aug. Daar heet het in een artikel, getiteld: „Het allergevaarlijkste” aldus:

„Wij zijn den oorlog vol vuur begonnen. Alle meeningsverschillen, alle partijschappen zijn verdwenen tegenover het algemeen gevaar. Een zware proef wacht ons, maar wij zullen haar doorstaan.

„Doch ons wacht nog een ander gevaar — het gevaar, onze beste menselijke gevoelens te verliezen.

„Een droevig voorbeeld hebben wij voor onze ogen. Na 1870 placht men met voorliefde het juiste gezegde aan te halen, dat het tweede keizerrijk overwonnen was door den Duitschen schoolmeester. Sindsdien zijn veertig jaren verlopen, en hoe is Duitschland veranderd. De plaats van den schoolmeester is ingenomen door den Feldwebel....

„Daarin ligt de verklaring van al die grove ruwheid, waardoor ons het cultuuryolk der Duitschers thans zoo verrast.

„Wij moeten echter voor ons zelf dit gevolg daaruit trekken: ten dage der zwaarste beproevingen behooren wij alle kracht in te spannen om onze beste gevoelens staande te houden, en om die verbittering uit ons te bannen, die zich in de aangrijpende oorlogsdagen zoo licht van menschen meester maakt.”

„Men bericht, dat de Duitschers onze gewonden doodschieten, — wij zullen de Duitsche gewonden verbinden; — men bericht, dat de Duitschers afschuwelijk ruw met onze burgers omspringen, — wij zullen bedenken, dat de onder ons wonende Duitschers in het ongeluk zijn, en dat wij trachten moeten hun lot niet te verzwaren.

„Volgden wij thans de Duitsche wreedheid na, dat zou hierop neerkomen, dat wij ons door hen lieten dicteeren, — dat wij ons niet gedroegen naar ons eigen rechtsnoer, maar naar de Duitsche manieren. Zou dat niet beneden onze waardigheid zijn?...

„Straks trekt de vijand af. Maar het gevoel van vijandigheid, van haat tusschen de volken, zal blijven en zal ons kostbaarste goed vernielen: dat gevoel juist van welgezindheid jegens de menschen; waar de ziel van het groote Russische volk op leeft.”

Het wandelende bosch.

Men herinnert zich het wandelende bosch uit Shakespeare's *Macbeth*. Een oorlogscorrespondent van de *Daily News* verhaalt van iets dergelijks. Duitsche troepen waren bij avond door het bosch van Crécy getrokken.

Zij lichtten zich bij met lantaarns, niet vermoedend dat de Engelschen en Franschen in de buurt waren. Dezen trokken den Duitschers door het bosch tegemoet en imiteerden daarbij het wandelende woud uit 't Engelsche treurspel.

De infanteristen sneden groote takken van de boomen en maskeerden zich zooveel mogelijk achter de blaren.

De artillerie kwam er achter aan. Midden in het bosch werden de Duitsche troepen op 't onverwachtst aangevallen, en maar weinigen ontkwamen aan 't dodelijke vuur van uit de duisternis op de verlichte colonnes gericht.

Uit alle rangen der Maatschappij.

Een zoon van den Engelschen minister van financiën Lloyd George is in dienst getreden bij hetzelfde bataljon waarin een andere zoon van dezen staatsman luitenant is.

Waar Duitschland niet op gerekend heeft.

De Aga-Chan, de geestelijke leider der Mohamedanen in Engelsch-Indië, is in Londen aangekomen om zijn inkomsten en zichzelf ter beschikking van de Engelsche Regeering te stellen. Hij is bereid als gemeen soldaat in het expeditieleger te dienen.

Men weet dat Duitschland speculeerde op Islam-woelingen in Britsch-Indië. Dat komt ook al anders uit.

Vergiftigd.

Onophoudelijk hoort men van drinkgelagen onder Deutsche soldaten en officieren,

die, eenmaal dronken, de afzichtelijkste gruwelen bedrijven.

Thans komt weer bericht dat in de kliniek van prof. Bamberger te Weenen, 4 Oostenrijksche officieren liggen die in Zolkief brandewijn dronken (*brandewijn, nota bene!*) die achteraf bleek met dulle kervel gemengd te zijn.

Twee andere officieren, die hetzelfde dronken, waren reeds gestorven; de 4 bovengenoemden waren in levensgevaar.

Vendutiën.

Vrijdag 30 October.

Toko, Kali Besar door John Pryce & Co.
Bij mr. P. C. Bloys van Treslong Prins, Goenoeng Sarie 50, Van Slijpe & Co.
Bij P. A. Mooijen, Pegangsaa 9, door Ed. Franzen & Co.

Zaterdag 31 October.

Perceelen, Vendulocaal.
Bij L. T. J. Contze, Passer Baroe 21 t.o. Postkantoor, door Ed. Franzen & Co.
Bij Schäfer, Patjenongan 74, door Mühlnickel & Co.

Advertentiën.

Vendutie wegens vertrek,

op Vrijdag 30 October 1914,

ten huize van den WelEdGestr. Heer

Mr. P. C. BLOYS van TRESLONG PRINS,

Referendaris a/h Hoofdbureau van den

Burgelijken Geneeskundigen dienst,

Goenoeng Sahari No. 58,

schuin over Logeweg, tusschen Gang

Kadiman en Gang Halkema,

door de

N.V. Gr. Vendu-, Verhuur- en Comm. kantoor

VAN SLIJPE & Co.,

van ZEdG's zeer netten gecireerden

Inboedel:

Moderne Rotting ameublementen.

Muurversieringen. Salonkastje.

Bureau-ministre. Kantoorstoel.

Boekenkast. Groote Gravures. Spiegels.

Schilderij H. M. de Koningin (mahoniehouten lijst).

Keurige tweepersoons waschtabel met mar-

mer tevens toilet. Ruime leg- en hang-

kasten.

Carpetten. IJzeren ledikanten (Soerabajasche

en andere).

Glas- en Porceleinwerk.

Spiegelbuffet met marmer. Etenstafel.

Manequin. Kinderspeelgoed. Gaslampen.

Theetafel.

Blauwe Japansche en gele Chineesche potten.

Gele palmen in tonnen.

Kijkavond: Donderdag.

Toko-vendutie

op Vrijdag 30 October 1914,

John Pryce & Co.

Op bovenslaande vendutie

zullen wij verkoopen

1 partij gereedschappen w.o. Te bezichtigen

Boortijzers en te ontvan-

Buigtangen gen in het Mag.

Opruimers van Oorlog

Beitels enz. enz. Hospitaalweg.

1 partij diverse dranken.

1 vruchten op water.

4 trekossen. 10450

Divers meubilair.

Op onze TOKO-VENDUTIE

van Vrijdag 30 October 1914 zul-

len wij alsnog verkoopen:

Een partij Australisch Meel van uitmun-

tende kwaliteit in kleine kavelingen op

te veilen.

10563 JOHN PRYCE & Co.

N.V. ED. FRANZEN & Co.

Welt-, Buitenz., Tjim. en Band.

VENDUTIE

Zaterdag 31 October 1914,

ten huize van den WelEdG. Heer

L. F. J. CONTZE,

Passar Baroe 21, t/o Postkantoor,

van ZEdG's goed onderhouden inboedel:

Palmen in potten, Blauwe pullen.

Rottan ameublement met marm. blad.

Tafel met Wiener zitstoelen.

Kop. en gewone eenlichtsgaslampen.

Schrijftafel, Regulateur, Muziekkasten.

Splinternieuwe draadsnijder.

Dames armband-horloges.

Heeren zilveren- en nickelen horloges.

Schilderijen en andere muurversieringen.

Prachtige Paradijsvogels.

Een groot schoolbord op ezel.

Kleerbakken, luierstoel, Schutsels, Djatie-

houten beschoot.

Waschtafels met toebehooren, Spiegels.

Toiletpsyché.

Een-, tweepersoons- en kinderledikanten.

Eng. ledikant met springmatras.

Hang-, Leg-, Glazen-, Zilver- en Dispens-

kasten.

Buffet met marmeren blad.

Jap. Theeservies.

Uitschuifbare eettafel, eetstoelen.

Gas Kookfornuis, Groote Chin. martavanan.

Keukengerei enz. enz.

Kijkavond: Vrijdag 30 dezer van 5—8

uur.

Tweede Nederlandsch Indische Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.

Algemeene Vergadering van Aandeelhouders op Vrijdag 30 October 1914 des voormiddags ten 10½ ure ten Kantore der Directie.

Punten van behandeling:

Vaststelling der Balans van het 58ste Boekjaar, afgesloten onder ultimo Juni 1914; Bepaling van het uit te keeren dividend. De Balans ligt ter visie.

10156

Namens het Bestuur:

W. C. LOUDON, Directeur.

G. L. J. HOLLE, Wnd. Directeur.

Opera- en Tooneelgezelschap

„WILHELMINA”

MEESTER CORNELIS,

in het

Théâtre „SOEDI MAMPIR”

Hedenavond!

Hedenavond!

Aanvang 9 uur precies!

Deroi Tjiptarasa

1e gedeelte.

Gewone prijzen.

10684

STADSSCHOUWBURG, Weltevreden.

Dinsdag 3 November 1914, aanvang 9½ uur

CONCERT

van den Klavier-Virtuoos **MAESTRO MARIO PACI** met welwillende medewerking van de dames Mevrouw M. KEIZER-DEMMERS (Zang) in Mevrouw L. VAN WETTUM (Klavier).

PROGRAMMA.

Klavier-Soli, door Mo MARIO PACI.

Liederen, door Mev. M. KEIZER-DEMMERS.

„Chopin-Rondo” en „Sinding-Variationen” voor 2 klavieren, door Mevrouw L. VAN WETTUM en Mo MARIO PACI.

PRIJZEN DER PLAATSEN.

Loge en Stalles f 8.—, Zaal f 2.—, Balcons f 1.— plus Gemeente Belasting.

Plaatsbespreken vanaf Zondagmorgen 7½ — 11 uur en volgende dagen à f 0.25 per plaats aan den Schouwburg, niet per telefoon. 10638

ELITE BIOSCOPE

aan de SLUISBRUG.

PROGRAMMA VOOR HEDENAVOND:

DE WRAAK VAN WYNONA.

Boeiende tafereelen uit het leven aan de grensforten in het verre Westen.

Voorafgegaan door de extrafilm:

HET VOORGEVOEL EENER MOEDER.

10680

Drie voorstellingen.

Gewone prijzen.

GLOBE BIOSCOPE

Passar Baroe, Weltevreden.

Donderdag 29 en Vrijdag 30 October.

De veelbesproken Savoya kunstfilm:

IN HUN DOODSSTRIJD

(De laatste adem).

Drama-Tooneelen uit de Mexicaansche Revolutie; in drie afdeelingen.

Reuzensucces!

Drie voorstellingen, te 7, 8.30 en 10 uur. **GEWONE PRIJZEN.**

N.B. Vanaf Zaterdag 31 Oct. „DE LILIPUTERS”. De kleinste levende artiesten der wereld. 10615

RUBBERTENTONSTELLING.

Restaurant Stam & Weijs. BAR.

Dejeuners, Diners, Soupers

in diverse prijzen, van af 3 gld.

Dagelijks: Concert van 7 tot 11 uur

met medewerking van den beroemden Zigeuner JOVAN FAL, als 1e Violist.

Annex Thee- en Koffie-Paviljoen.

Telefoonnummer speciaal voor het terrein No. 254.

10624

RIJWIELEN,

EERSTE KLAS MERKEN,

worden aan solide personen tegen maandelijksche paymenten van f 10.— geleverd.

Vooruitbetaling f 25.—

10629

HERRMANN, Batoetoelis 2,

Cephalol

't nieuwste, beste en aangenaamste middel tegen roos en 't uitvallen der haren.

Prijs f 1.50 per flacon.

Geïmporteerd door de PASSAR BAROE APOTHEEK tegenover Postkantoor, Weltevreden.

176a WV

Bij de Geweermakersschool te Meester-Cornelis, bestaat gelegenheid tot plaatsing van bekwaame **Geweermakers en Fijnbankwerkers.** 10636
Bezoldiging naar bekwaamheid. Zich persoonlijk of schriftelijk te wenden tot den **Directeur** van genoemde inrichting.

Klerken gevraagd

voor residentiekantoor Sibolga, assistent-residentiekantoor Goenoeng-Sitoli en bureau Gezaghebber Sidikalang (residentie Tapanoeeli) respectievelijk op f 100.—, f 125.— en f 140.— 's maands.

Sollicitanten gelieven zich te wenden tot het Departement van Binnenlandsch Bestuur (Afdeling Personeel) of rechtstreeks tot het hoofd van genoemd gewest. 10641

Gevraagd:

TWEEDEHANDSCH AUTO model 1149, niet sterker dan 20 H. P.

Brieven met opgave prijs en volledige inlichtingen bureau *Bat. Nieuwsblad* nummer 11170. 10643

TE KOOP:

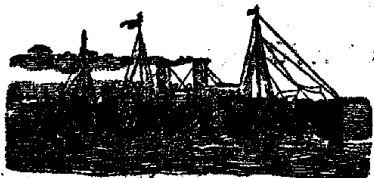
MOTORFIETS

„MOTOREVE“, 1 cyl., 2 P.K., compl. f 250.— 10640

BATOETOELIS 2.

STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ ROTTERDAMSCH LLOYD.

Ontvangers van goederen wordt beleefd kennis gegeven, dat het mailstoomschip:

„TAMBORA“.

Gezagvoerder **M. VAN DER PUTTE**, hedenochtend te Tandjong Priok is aangekomen en onmiddellijk met de lossing is begonnen.

Batavia, 29 October 1914.

De Agente,
Internationale Credit- & Handelsvereniging
10642 „ROTTERDAM“.

Versteeg's Manisans.

Beemster Angurkjes.

G. W. VERSTEEG,

Essence

voor Gobblers

in flesjes à f 1.75

met gebruiksaanwijzing.

Geschiedt voor

Societeten.

Kleermaker SIN BIE MIE,

Gang Passar Baroe 57, Weltevreden.

**Maakt alle soorten Europee-
sche Kleding, goed passend
verzekerd.**

**Bekwaam coupeur in onzen
dienst.** 9713

f 3.25 Per Lot f 3.25

Geldloterij Pontianak.

Hoofdprijs f 2000.—

Trekking onherroepelijk 1 December 1914.
Aangeteekend onkosten 1-5 Loten f 0.20.
Remboursementen hebben niet plaats.

TAN TEK JANG
p/a KOUW & LIE Juweliers.
Passar Baroe Weltevreden.

AUTOMOBIELVERHUURDERIJ

BANJORMAS.

Luxe Auto's

Charrons Fatm

Billijke prijzen.

Reparatie Atelier.

VAN PUT
Telefoon No. 5.

1082 V

STAATSBLAD VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

No. 639.

AGRARISCHE AANGELEGENHEDEN. PARTICULIERE LANDERIJEN. BATAVIA.

Terugbrenging tot het Landsdomein van het in de afdeeling Tangerang gelegen particuliere land Kedawoeng-Oost.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIË,

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord:

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Saluut!

doet te weten:

Dat Hij, overwegende, dat het algemeen belang vordert, dat het in de afdeeling Tangerang der residentie Batavia gelegen particuliere land Kedawoeng-Oost tot het Landsdomein wordt teruggebracht;

Lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, op de wet van 7 November 1910 (Indisch Staatsblad 1911 No. 38) en op artikel 3 van het Koninklijk besluit van 12 Augustus 1912 No. 54 (Indisch Staatsblad No. 480);

Heeft goedgevonden en verstaan:

Ten eerste: Te verklaren, dat het algemeen belang vordert, dat het in het onderdistrict Tjengkareng, district Tangerang der afdeeling van dien naam, residentie Batavia buiten eenige Kadastrale afdeeling gelegen particuliere land Kedawoeng-Oost, verpandingsnummer 7096, toebehoorende aan de in den aan deze ordonnantie gehechten staat genoemde personen, geheel of gedeeltelijk tot het Landsdomein wordt teruggebracht.

Ten tweede: Deze ordonnantie treedt in werking op den dag harer afkondiging.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het Staatsblad van Nederlandsch-Indië geplaatst en, voor zooveel noodig, in de Inlandsche en Chineesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage Colleges en Ambtenaren, Officiëren en Justiciëren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Uitgegeven den een en twintigsten October 1914.

De wd. 1e Gouvernements Secretaris,

KINDERMANN.

(Besluit van den Gouverneur-Generaal van 29 September 1914 No. 47).

Gedaan te Buitenzorg, den 29sten September 1914.

IDENBURG.

De Gouvernements Secretaris,

G. R. ERDBRINK.

STAAT, behorende bij artikel 1 der ordonnantie van 29 September 1914 (Staatsblad No. 639).

Namen der eigenaren en mede-eigenaren van het particuliere land Kedawoeng-Oost volgens de akten van eigendom, ingevolge de wettelijke bepalingen opgemaakt.

Namen der eigenaren of mede-eigenaren, die in verband met het overlijden van in de vorige kolom genoemde personen naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal als zoodanig moeten worden aangemerkt.

Woonplaats der eigenaren en mede-eigenaren.

1.	2.	3.
Lauw Soey Nio. Souw Siauw Keng. Souw Siauw Yoe. Souw Hay Nio.	Souw Sin Giok. Jo Jam Nio. Jo Beng Nio. Jo Boen Eng. Jo Djie Tjiang. Ang An Nio. Lauw Keng Tjioe. Lauw Keng San. Lauw Tjioe Nio. Lauw Sok Nio. Lauw Bontot Nio. Tan Loemoet Nio. Tan Goei Lan. Thio Giok Soetj.	Patekoan, Batavia. Idem. Angke, Batavia. Patieke, Batavia. Tar ah Abang, Batavia. Djembatan 5, Batavia. Tanah Abang, Batavia. Idem. Patekoan, Batavia. Tiang Bandera, Batavia. Patekoan, Batavia. Idem. Onbekend. Djembatan 5, Batavia. Onbekend. Soekaboemi. Gang Ternate, Angke, Batavia. Onbekend. Idem. Buitenzorg. Mangga Besar, Batavia. Buitenzorg. Onbekend. Idem. Tendjo AJoe, afd. Soekaboemi. Pintoe Besar, Batavia. Angke, Batavia. Onbekend. Klenteng, Batavia. Blandongan, Batavia. Pekapoeran, Batavia. Blandongan, Batavia. Idem. Soerabaja. Pintoe Besar, Batavia. Klenteng, Batavia. Pekapoeran, Batavia. Onbekend. Klenteng, Batavia. Blandongan, Batavia. Idem. Idem. Soerabaja. Pekapoeran, Batavia. Onbekend. Klenteng, Batavia. Onbekend. Soerabaja. Blandongan, Batavia. Idem. Onbekend. Tjelintjing, Batavia. Djembatan 5, Batavia. Idem. Idem. Idem. Kongsi Besar, Batavia. Djembatan 5, Batavia. Idem. Patekoan, Batavia. Djembatan 5, Batavia. Idem. Idem. Idem. Idem. Patekoan, Batavia. Kongsi Besar, Batavia. Djembatan 5, Batavia. Onbekend. Idem. Petoewakan, Batavia. Batavia. Maoek, afd. Tangerang. Pekodjan, Batavia. Tongkangan, Batavia. Kedawoeng-West, afd. Tangerang. Maoek, afd. Tangerang. Angke, Batavia. Idem. Idem. Idem. Idem. Pekodjan, Batavia. Idem. Idem. Djembatan 5, Batavia. Kedawoeng-Oost, afd. Tangerang. Idem. Idem. Angke, Batavia. Idem.
Souw Pang Nio.		
Souw Siën Nio.		
Tio Soan Houw. Tio Kim Nio. Khoew Kim Tie. The We Lie. Lie Tjiang Sam. Lie Tjiang Lim. Lie Tjian Kie. Lie Soen Goan. Souw Gan Nio. Souw Semarang alias Sek Nio. Tjoa Bin Tjian. Oey Giok Nio of Natjie. Oey Tjde Nio of Gede.		
Oey An Nio of Antjie.		
Oey Montok Nio. Oey Soey Nio.		
Oey Menen Nio. Oey Kie Nio of Ketjil. Oey Hok Tjiang.		
The Wie Lie. Souw Gin Nio. Souw Sian Ik.		
Souw Lan Nio.		
Souw Tje Nio. Souw Na Nio. Souw Jang Nio.		
Souw Sean Ho. Souw Oende Nio. Souw Hong Nio alias Tompel. Souw Sian Yoe alias Kdoep. Souw Sian To alias Gede. Lie San Nio. Souw Im Nio. Souw Sian Tjong. Souw Sian Tjiang. Tjie Pwee Goan. Tjie Yong Goan. Tjie Kiam Nio. Tjie Liang Nio. Lie Tjian Boen. Lie Tjian Som. Lie Tjian Soe. Tan Loemoet Nio. Lim Mo Kwie. Lim Mo Kioe. Lim Kodja. Nie Keng Sek. Nie Tjoen Ho.	Kam Djahat Nio. Kam Ketjil Nio. Oey Giok Nio. Oey Montok Nio. Oey Keng Hin. Oey Corrie. Oey Kie Nio. Tjoa Bin Tiam. Kho Tiang Koey. Oey Montok Nio. Kam Djahat Nio. Kam Ketjil Nio. Oey Keng Hin. Oey Corrie. Oey Giok Nio. Oey Kie Nio. Kam Djahat Nio. Kam Ketjil Nio. Thio Tjiang Kie. Oey Keng Hin. Oey Corrie. Gouw Soan Soetj. Gouw Dji Nio. Gouw Tjat Nio. Gouw Gouw Nio. Tan Poen Kie. Tan Ho Nio. Souw Tje Nio. Souw Na Nio. Gouw Soan Soetji. Gouw Dji Nio. Gouw Tjat Nio. Gouw Gouw Nio. Tan Poen Kie. Tan Ho Nio.	

Mij bekend: De Gouvernements Secretaris, **G. R. ERDBRINK.**

BINNENLAND.

Moord.

In de Jacob van Lennepstraat te Amsterdam is de 19-jarige echtgenoot van een electricien vermoord.

De *N. Rottd. Cour.* deelt mede dat de vader, haar man, die wegens werkeloosheid overspannen was, nog steeds in het Wilhelminal-gasthuis verpleegd wordt en dat in verband met den overspannen toestand, waarin hij verkeert, zijn verhoor eerst later zal kunnen plaats hebben.

Het schijnt, dat er aan den moord een gevecht tusschen man en vrouw is voorafgegaan, althans er zijn twee messen gevonden, en de man is zoodanig aan de beide handen verwond, dat hij in het Gasthuis moest worden verbonden.

Hoe de juiste toedracht van de zaak is geweest, kan nog niet worden opgegeven.

De man heeft zich na den moord zelf bij de politie aangegeven. Hij was reeds geruimen tijd werkloos. De naam van het slachtoffer is Johanna Blok. Benedenburen vertellen, dat zij boven ruzie hadden gehoord. Daarna volgde een worsteling.

BUITENLAND.

De veldtocht aan de Russische grens.

De militaire medewerker van de „Times”, in zijn overzicht van 12 September den toestand op het Oostelijk oorlogstoneel besprekend, schrijft:

Het is thans een tiental dagen geleden, dat de eerste geruchten omtrent het transport van Deutsche legerkorpsen naar het Oosten Engeland bereikten. Deze geruchten eischen bevestiging, daar de taak van de Deutsche legers in het Westen nog niet voltooid was en het Deutsche legerbestuur niet zonder gewichtige redenen van zijn oorspronkelijke veldtochtsplannen zou afwijken.

Wanneer de Duitschers van meening waren, dat zij de geallieerden definitief hadden verslagen en hun voor langen tijd het offensief onmogelijk gemaakt, zou dit een goed motief voor de voorwaartsche beweging zijn geweest. Ook kon de toestand in het Oosten kritieker zijn dan het zich uiterlijk laat aanzien en in dat geval was het transporteren van troepen naar het Oosten — 200,000 à 300,000 man, of meer — door dwang opgelegd. Hoe dit zij, het lijkt geen twijfel, dat het troepentransport naar het Oosten heeft plaats gehad. Of een leger, van vier dan wel van zes korpsen, — of het equivalent in reserve divisies — naar het Oosten is gegaan, kunnen wij niet zeggen, maar alles wijst erop, dat veel troepen naar de Russische grens gedirigeerd zijn.

Wij zien het onmiddellijk effect daarvan ook in de samentrekking van de gevechtslinie in het Westen, in de engere concentratie van de Deutsche legers, die zich nog in Frankrijk bevinden, en in het terugtrekken der Duitschers voor de geallieerden. Het is ook insgelijks, dat moeilijkheden op de verbindingslijnen, de ontzettende verliezen — die verondersteld worden een kwart miljoen man te bedragen — en het onafgebroken vechten, met als noodzakelijk gevolg het verspelen van energie en munitie, hun invloed hebben gehad op het échec van

het Deutsche offensief; maar over het geheel kan wel als vaststaand worden aangenomen, dat de toestand in het Oosten zóó kritiek is geworden, dat de offensieve campagne in het Westen niet langer kon worden voortgezet, met de aanvankelijke snelheid, waarmee ze de grens overschreed.

Wanneer wij alleen het oog vestigen op de Russische campagne, dan zien wij, dat de toestand voor Deutschland mogelijk veel ernstiger is dan de bescheiden, betrouwbare en uitstekende rapporten van den Russischen staf ons doen gelooven. Wij hebben veel, wellicht alles, gehoord omtrent den Russischen veldtocht in Oost-Pruisen en dien in Galicië, maar met betrekking tot de andere operaties hebben de Russen voorzichtigheidshalve een volledig stilzwijgen bewaard. Als wij aannemen, dat 14 Russische legerkorpsen — welk aantal, naar verondersteld werd, oorspronkelijk daartoe was aangewezen — deelnemen aan den strijd tegen Oostenrijk-Hongarië, en verder acht of negen aan den oorlog in Oost-Pruisen, dan komen wij tot een gezamenlijk aantal van 1¼ miljoen Russen. En de rest van de 4,100,000 man, waaruit het Russische leger bestaat, moet toch ergens zijn. Reken een miljoen voor depôts en garnizoens, en neem aan, dat een gedeelte der troepen uit het Verre Oosten nog niet in Europa is aangekomen, dan blijft er toch nog een zeer groot aantal over, omtrent wier bewegingen en plannen het Deutsche oppercommando waarschijnlijk beter ingelicht zal zijn dan wij.

Er bestaat geen twijfel aan, dat in Russisch Polen een groote concentratie van troepen heeft plaats gehad. Zeer waarschijnlijk is van daar uit de oorlog naar het Zuiden en het Noorden gevoerd en het leger, dat onder bevel van generaal Samsonof te Ortelburg opereerde, vervangen, maar het gros der troepen zal wel gedirigéerd zijn naar de lijn Kalisch — Czenstochau — Mystowitz, op welke drie plaatsen een spoorwegverbinding met Deutschland bestaat.

Wij kunnen er zeker van zijn, dat met den herfst en het slijk in zicht, geen groote legers zich ver van de spoorwegen zullen verwijderen.

Rusland kan voor zijn campagne niet lang meer profiteeren van het seizoen 1914 en zal dan moeten wachten tot de vorst het land hard befrist en zodoende de Russische legermachten weer in staat stelt zich te bewegen. De Deutsche generale staf is misschien van oordeel, dat men in Frankrijk op het oogenblik niet verder kan gaan en dat van de verdedigingswerken der Rijklanden en van den Rijn gebruik gemaakt moet worden, om in het Oosten troepen te concentreren, teneinde de dreigende invasie der Russen in Silezië te verhinderen. De Deutsche linie aan den Rijn is buitengewoon sterk en kan gedurende langen tijd verdedigd worden. De Oostelijke grens bezit niet zulk een barrière, en, al zijn de Deutsche vestingen sterk, waar in deze dagen de oorlog gevoerd wordt door ontzaglijke massa's troepen, zullen Breslau, Glogau, Posen en Thorn, wanneer de vloed daar komt opzetten, slechts rotsen zijn temidden van de wassende golven.

Inderdaad, het Deutsche plan de campagne is mislukt. Het is mislukt, omdat de geallieerden in het Westen niet vernietigd zijn binnen den tijd, dat de Duitschers offensief konden optreden, en omdat medelertijd het Oostenrijksche leger verslagen is en het grootste gedeelte, zoo niet de geheele last van de campagne op Deutsche schouders dreigt te laden.

Nog een vijand voor Deutschland!

Te Rome is men in invloedrijke kringen van meening dat de oorlog tusschen Italië en Oostenrijk nog slechts een vraag van enkele weken is. De neutraliteitsverklaring was slechts een voorloopige maatregel, die Italië in de gelegenheid stelde, zijn gebrekkige voorbereidselen te voltooien, en het in actie treden der troepen van de Triple Entente af te wachten. Reeds nu is de ver-

binding tusschen Italië en de twee andere bondgenooten zoo goed als verbroken, ondanks de strijkages der Deutsche pers, die Italië's werkeloos blijven tracht goed te praten, om daarmee een geheel afval van Italië te voorkomen.

Men wijst dan verder op de volgende interessante verschijnselen der laatste weken.

Een Italiaansch-Engelsche overeenkomst is om begrijpelijke redenen officieel tegengesproken. Maar wie scherp toeziet op wat er allen dag voortvalt, die hecht niet veel waarde aan deze officieele logenstraffing. Dat b.v. Engeland voortgaat steenkolen te leveren aan Italië, is een bewijs, dat het zeker is van zijn zaak. Opmerkelijk zijn ook de herhaalde samensprekingen, die de laatste dagen tusschen di San Giuliano en Sir Rennel Rodd, den Engelschen gezant, gehouden zijn te Rome. Verder gaat in financieele kringen het gerucht, dat door een Fransch-Engelsch consortium met Italië een groote leening gesloten zou zijn, een gerucht, dat zeer waarschijnlijk klinkt, als men let op de financieele krachten van Italië in verband met de enorme kosten zijner algemeene mobilisatie. Niet den minsten twijfel laat echter de houding van Italië tegenover het opereeren der Fransch-Engelsche vloot in de Middellandsche Zee. Immers, voor het uitbreken van den oorlog gold het evenwicht tusschen de Oostenrijksch-Italiaansche vloot enerzijds en de Fransch-Engelsche vloot anderzijds als het beste middel tot behoud van den *status quo* in de Middellandsche Zee. Terwijl Italië nu werkeloos, en eigenlijk met verholten vreugde den aanval op de Oostenrijksche vloot aanziet. Al zulke verschijnselen bewijzen, dat Italië zich na langer of korter tijd aan de zijde van Frankrijk en Engeland, of ten minste tegenover Oostenrijk zal stellen.

De vraag is dus alleen nog maar, wanneer zal Italië zich verklaren. En ook hieromtrent vinden wij tamelijk stellige aanwijzingen.

Italië heeft thans 300.000 man aan de Oostenrijksche grenzen geconcentreerd. De officieren moesten zonder onderscheid allen op 25 Aug. bij hunne troepen zijn.

Intusschen is de economische toestand in Italië niet zeer gunstig. En de schatkist staat eigenlijk niet toe oorlog te voeren.

Reeds nu zullen de gevolgen van den Europeeschen oorlog van zeer ingrijpende beteekenis zijn voor het geldwezen en de staatsfinanciën. De schatkist en de circulatiebanken trachten op alle mogelijke wijzen goud tot zich te trekken. De post betaalt buitenlandsche postwissels niet meer uit in goud, doch slechts in papier, waarbij dan een klein agio, door de regering zelf vastgesteld, wordt vergoed. De toestand van de schatkist was reeds bij het uitbreken van den oorlog ten gevolge van de onderneming naar Tripoli, de groote voorbereidingen op militair gebied en den ongunstigen gang van zaken in de laatste jaren niet zeer gunstig. Volgens de opgave van 31 Juli bedroeg het kassaloed toen slechts 198 miljoen lire tegen lire 346 miljoen op 30 Juni. Aan het ministerie van oorlog had de schatkist reeds een voorschot van lire 680 miljoen en aan dat van marine een voorschot van 180 miljoen verstrekt, welke bedragen op de begroting van het volgende jaar moeten worden gevonden. Aan schatkistbiljetten zal, naar raming, voor ruim 1½ milliard lire in omloop zijn. Het juiste bedrag kan niet worden genoemd; aangezien de opgaven niet geregeld bekend worden gemaakt en dan nog in zoo'n vorm, dat men geen juist overzicht kan verkrijgen. Aan kleine biljetten van 1 en 2 lire zal binnenkort een voorloopig bedrag van lire 250 miljoen in omloop worden gebracht.

Toch oorlogvoeren! Maar daar hebben de staten altijd geld voor. En misschien springt Engeland bij...

van gehoord. Maar dat was J. B. Stell, wis en drie, u kan er staat op maken, dat ik hem ken; trouwens u heeft zelf gehoord, dat hij op dien naam antwoord gaf."

Er verliepen eenige dagen voor Granice den officier van justitie te spreken kon krijgen. Hij begon te denken, dat Allonby hem liever niet wou zien.

Maar toen zij tegenover elkaar zaten toonde Allonby's vrolijk gezicht geen teken van gedwongenheid. Hij wees zijn bezoeker met een hartelijk gebaar een stoel aan en boog zich over zijn schrijftafel naar hem over met den aanmoedigenden glimlach van een dokter op zijn spreekuur.

Granice barstte dadelijk los. "Die speurder, dien je mij laatst zond..."

Allonby hief zijn hand op. "Ik weet nu, dat het dr. Stell was, — de krankzinnigendokter. Waarom heb je dat gedaan, Allonby?"

De officier van justitie toonde geen verlegenheid. "Omdat ik je verhaal was nagegaan en tot de slotsom was gekomen, dat het op niets berustte."

"Op niets berustte?" wierp Granice er woedend tusschen in.

"Op niets hoegenaamd. Als er wel wat was, waarom breng je me dan geen bewijzen, wat duivel! Ik weet, dat je gepraat hebt met Ascham, met Denver en met dien jongen speurhond van de *Explorer*. Heeft

Engeland rekent op eenige jaren oorlog.

De militaire medewerker van de „Times” betoogt, dat de hoop van Deutschland, om met een der geallieerden vrede te sluiten, ten einde een des te grooter macht tegen de anderen te kunnen concentreren, door het besluit van Rusland, Frankrijk en Engeland om geen afzonderlijken vrede te sluiten, de bodem ingeslagen is. En de geallieerden, verzekert hij, willen slechts vrede sluiten op voorwaarden, die zij zelf zullen stellen. Engeland zal het volgens hem lang genoeg kunnen uithouden.

Wij hebben thans gezien — schrijft hij — dat onze vloot is ons schild en ons leger ons zwaard, en dientengevolge roepen wij thans onze mannen onder de wapenen en wel in zoo groote mate, dat wij 20 legerkorpsen per maand op de been kunnen brengen.

Er zal wel heel wat tijd mede heengaan voordat dit leger getraind is, vele maanden, misschien jaren, maar daarom juist moet Deutschland niet zoo voorbarig over vrede spreken.

Het eerste jaar zullen wij een miljoen manschappen onder de wapenen hebben, het tweede jaar twee miljoen. Over vijf jaar zullen wij een respectabel leger op de been hebben. De oude Paul Kruger maakte juist dezelfde fout, als de keizer heeft gemaakt. Men vertelde hem dat ons leger slechts 70.000 man sterk was en toen wij 400.000 man naar het toneel van den strijd zonden, was hij er zeer over teleurgesteld.

Op dezelfde manier begonnen wij dezen oorlog met een klein leger van 170.000 man, maar wij hebben evenals Amerika het talent om, wanneer wij een taak te verrichten hebben, daarvoor enorme krachten beschikbaar te kunnen stellen.

Onze huidige taak bestaat hierin, eenige jaren dag en nacht te werken om onze legermacht voortdurend uit te breiden.

Ondertusschen staan de zaken goed voor ons. Onze handel herleeft, na den eersten schok. Binnenkort zullen de weinige nog overblijvende handelsvernielers doodgejaagd zijn, en de zee zal zoo vrij zijn, als in vrede. Onze arsenalen leveren schepen, pantsers, kanonnen en ammunitie, met veel meer dan den gewonen spoed.

In Deutschland staan de zaken echter heel anders en het zal erger worden, alvorens het beter wordt. Indien Deutschland eerlijk had gevochten, dan zouden wij althans den eerbied voor dit rijk behouden hebben, dien wij er vroeger voor koesterden, maar zijn barbaarsche wijze van oorlogvoeren te land en ter zee, heeft bewerkt, dat alle naties der Oude en der Nieuwe Wereld het beschouwen als de vijand van het menschenras; het is deze opperste waanzin van het Junkerthum, dat een legercorps kruten zich onder onze vlag doet scharen, dag voor dag.

Ja, deze waanzinsdaden en moorden van de Deutsche militaire kaste, hebben juist het tegenovergestelde gevolg gehad van wat men er van verwachtte. Men meende, dat zij Deutschland's vijanden met ontzetting zouden slaan. Zij hebben, integendeel, een hevige wraakzucht doen ontbranden en alle naties der nieuwe Heilige Alliantie verbonden in het onoverwinnelijk besluit, eens en voor altijd, en wat het ook moege kosten, af te rekenen met deze Europeesche plaag — 't Deutsche militarisme.

Vijftien jaar oorlog en lijden kostte het den Europeeschen naties, om gezamenlijk met succes tegen Napoleon op te treden. Minder dan 15 uren deden de geallieerden er over om zich gezamenlijk tegen Deutschland te keeren, en al moege de strijd lang en verbitterd zijn, wij Engelschen zetten dien voort, al was het gedurende een gansch geslacht. Het is hier een kwestie van leven of dood.

De Engelsche troepen.

Het volgende oordeel over de Britsche ma-

een van die drie er een touw aan vast kunnen knoopen? Neen, niet? Wat moet ik dan?"

Granice's lippen begonnen te trillen. "Waarom heb je die streek met me uitgehaald?"

"Met Stell? Ik moest wel, mijn beste kerel. Het hoort tot mijn werk. Stell is een speurder, als je het zoo wil; elke dokter is dat."

Het trillen van Granice's lippen nam toe en deelde zich mee aan de zenuwen van zijn gezicht. Hij dwong een lach door zijn droge keel. "En, wat vond hij?"

"In jou? O hij denkt, dat je overwerkt bent, en te veel hebt geroookt. Als je eens bij hem oploopt, zal hij je wel van honderd dergelijke gevallen kunnen vertellen, en je een behandeling aanbevelen. Het is een van de gewoonste vormen van zinsverbijstering. Maar steek in alle geval een sigaar op."

"Maar, Allonby, ik heb dien man vermoord."

De groote hand van den officier van justitie, die uitgestrekt op zijn schrijftafel lag, bewoog zich haast onmerkbaar, en een oogenblik later, als op den klank van een elektrische bel, verscheen een klerk in de deur.

"Het spijt mij, beste kerel; maar er wacht een bende menschen. Loop eens bij Stell aan," zei Allonby en gaf Granice de hand.

(Wordt vervolgd.)

FEUILLETON.

De gegrendelde deur

door

EDITH WHARTON.

15)

Tusschen de bedrjven hield McCarren hem bezig met opmerkingen over het publiek. Hij scheen ieder van aanzien te kennen en van allen wat te weten. Granice luisterde goedmoedig. Hij had alle belangstelling in zijn medemenschen verloren, maar hij had het gevoel, dat hij zelf het middelpunt was van McCarren's aandacht en dat elk woord dat de jonge man sprak middellijk op hem sloeg.

"Ziet u dat mannetje daar, dat kleine uitgedroogde ventje op de derde rij, die nu aan zijn knevel trekt? Zijn gedenkschriften zouden het uitgeven waard wezen," zei McCarren in de laatste pauze.

Granice herkende in den aangeduide den speurder van Allonby's kantoor. Een oogenblik had hij het prikkelende gevoel van bewaakt te worden.

"Goden, als die eens aan het vertellen ging!" vervolgde McCarren. "U weet natuurlijk wie dat is, Dr. John B. Stell, de eerste zenuwarts in het land..."

Granice boog zich snel voorover tusschen de hoofden voor hem. "Die man daar, de vierde van het gangpad? U vergist u. Dat is niet dr. Stell."

McCarren lachte. "Ik geloof, dat ik vaak genoeg een rechtzitting heb bijgewoond om te weten wie dr. Stell is. Hij is deskundige in bijna alle groote processen, als er krankzinnigheid wordt gepleit."

Een rilling voer Granice langs de ruggegraat, maar hij herhaalde koppig: "Dat is dr. Stell niet."

"Niet Stell? Wel, meneer, ik ken hem. Kijk, daar komt hij. Als het Stell niet is, dan spreekt hij mij niet aan."

Het kleine uitgedroogde mannetje kwam langzaam het gangpad af. Toen hij McCarren zag, maakte hij een gebaar van herkenning.

"Hoe maakt u het, dokter Stell? Een geschikt stuk, vindt u niet?" riep de verslaggever hem opgewekt toe. En met een instemmenden knik liep de heer J. B. Hewson door.

Granice was verbijsterd. Hij wist, dat hij zich niet vergiste. De man, die hem daar was voorbijgegaan, was dezelfde, dien Allonby hem had toegezonden: een dokter die zich als een politiebeampte voordeed. Allonby hield hem dus voor krankzinnig, net als de anderen; had zijn bekendenis opgevat als het gebazel van een gek. Bij die ontdekking werd Granice van afschuw bevangen: het gekkenhuis gaapte hem aan.

"Is er niet iemand die veel op hem lijkt, een speurder met name J. B. Hewson?"

Maar hij wist vooruit wat McCarren zou antwoorden. "Hewson? J. B. Hewson? Nooit

rine-troepen, die te Ostende landden, geeft een correspondent van het *Alg. Hdsb.*:

"Ik heb de laatste weken geleefd te midden van Duitsche, Fransche en Belgische troepen en heb ze onder allerlei omstandigheden kunnen waarnemen, maar zonder eenige weifeling geef ik den palm aan de Engelsche troepen; die ik te Ostende zag. Prachtkeuren, die kalm, zonder herrie, zonder ostentatie, maar volkomen zelfbewust hun werk deden en het goed deden. En de organisatie was volkomen.

De Duitse organisatie wordt — terecht — luide geprezen, maar gedurende die 3 dagen, dat ik de Engelschen te Ostende waarnam, werd ik wederom versterkt in de overtuiging, dat de Engelsche wijze van organiseeren de juiste is.

Zij organiseeren beter en juist dan de Duitschers, want in hun organisatie bereiken zij hun einddoel door ontwikkeling van het individu — de Duitschers bereiken het door het individu — als zodanig — als het ware te elimineeren.

De mariniers gedroegen zich voorbeeldig in Ostende. Geen dronkenschap, geen hinderlijk optreden en, gelijk boven gezegd, het flinkste, mooiste vechtmateriaal dat ik ooit zag. Ik begrijp nu ook, waarom de Franschen de Engelsche soldaten „*le Tommy au sourire*“ noemen; nooit zag ik beter gehumeurde menschen aan het werk.

Als het Engelsche expeditiecorps in Frankrijk op dezelfde zakelijke wijze te werk gaat als de 3000 man in Ostende, dan zullen de Duitse troepen een harden dobber hebben."

Nadere bevestiging.

Een geloofwaardig man van de *Times*, die uit Midden-Europa in Engeland is aangekomen, heeft aan dat blad verteld, dat zijn trein Woensdag en Donderdag 10 Sept. langer dan 24 uur te Hannover is opgehouden.

Al dien tijd moest hij met neergelaten gordijntjes in zijn coupé blijven, opdat hij de reden van het oponthoud niet gewaar zou worden.

Toch slaagde hij erin niet minder dan 120 treinen niet troepen te tellen, die door het station van Hannover in Oostelijke richting reden, met tusschenruimte van 10 tot 20 minuten. Sommige treinen hielden eenige oogenblikken stil, en uit de gesprekken van de soldaten kon hij opmaken, dat zij in het Noorden van Frankrijk en België aan ernstige gevechten hadden deelgenomen en dat zij op weg naar de Russische grens waren.

Hun verliezen waren zeer zwaar geweest en de mannen keken neerslachtig.

De zegsman van de *Times* heeft ook treinen met artillerie zien doorkomen, die niet stilstaarden.

Onder de kanonnen zag hij er twee die heel lang en blijkbaar van groot kaliber waren.

Met deze mededeelingen stemmen de berichten uit Petersburg overeen, dat de Duitschers in Oost-Pruisen met groote versterkingen zijn komen opzetten.

Men heeft ze thans noodig!

Het Beiersche legerbestuur had al de verspreiding van sociaal-democratische lectuur onder zijn soldaten toegelaten. Nu heeft het Pruisische legerbestuur dat voorbeeld gevolgd en de verordening van 1894, waarbij het hebben en verspreiden van revolutionaire en sociaal-democratische geschriften alsmede het binnenbrengen van zulke geschriften in kazernes of andere dienstlokalen verboden is, ingetrokken.

Het Pruisische ministerie van oorlog merkt op, dat die intrekking geschiedt in de verwachting, dat de openbaarmaking van artikelen, die schadelijk zouden kunnen zijn voor den eendrachtigen geest in het leger, achterwege zal blijven. Mocht dit niet het geval zijn, dan is de opperbevelhebber bevoegd, het verbod opnieuw in werking te stellen.

Zulk een verandering heeft de oorlog gebracht in de verhouding van het legerbestuur tot de sociaal-democratische partij, de partij waarvan eenige maanden geleden nog tal van leiders met vervolging wegens beleediging van het leger bedreigd werden, omdat zij over soldatenmishandeling geklaagd hadden.

Zwaar getroffen!

Een telegram uit Kopenhagen d.d. 3 Sept. aan de „*Standard*“ beschrijft het verschil van gevoelen in Duitschland bij het begin van den oorlog en op het ogenblik. Toen heerschte overal optimisme, thans is „Duitschland het land van algemeenen rouw“. De verliezen der Duitschers zijn enorm geweest. „Ik geloof niet te overdrijven, wanneer ik zeg, dat reeds honderdduizend militairen gesneuveld zijn in de gevechten aan de west- en oostgrens, in België en Frankrijk.“

De „*Standard*“ correspondent had Berlijn, Leipzig, Dresden, Hannover, Hamburg en Keulen bezocht. Overal was hij getroffen door het gemis van een normaal verkeer. In sommige groote steden heerschte een kalme als op een kerkhof. Alle spoor- en tramwegbeambten zijn door vrouwelijk personeel vervangen. Zelfs de taxi-auto's worden door vrouwen bestuurd. Duitschland is bijna geheel van mannen ontbloot. Het aantal werklozen neemt snel toe.

De houding van Turkije.

De *Goeben* en de *Breslau* moeten, volgens een officieel communiqué, een deel der Duitse bemanning weer aan boord hebben genomen en munitie, waaronder 900 granaten, hebben ingescheept.

Dit bericht komt uit Parijs.

Als het juist is, zou het duiden op een partij kiezen van Turkije en wel vóór Duitschland.

Nu, dan zal het niet lang meer duren of de Russische adelaar waait van de Aya Sophia.

Duitschland heeft genoeg met zich zelf te stellen, en kan den Zieken Vriend niet helpen. En Rusland is mans genoeg om de Tschataldja-linie te forceeren.

Haai en Albatros.

De „*Daily Telegraph*“ deelt over de vangenneming van Duitse aviateurs door een Engelschen onderzeer mede, dat een hydroplane, met aan boord een tweede luitenant ter zee en een mecánicos, door een duikboot gevonden werd ongeveer 30 mijlen ten Noorden van het eiland Borkum.

Het vliegtuig had een verkenningstocht ondernomen naar de Engelsche oorlogsschepen.

Na een panne trachten de aviateurs hun machine te herstellen, echter tevergeefs. Zij bleven twintig uur op het water en verklaarden, dat zij blij waren toen de onderzeer kwam opdagen en hen inpikte.

Helden.

Uit Bordeaux wordt gemeld dat de twee Fransche generaals Exelmans en Toutee gekwetst zijn.

Beiden zijn in een been gewond, maar generaal Exelmans heeft bovendien een schot door het lichaam gekregen.

Hij is een van de schitterendste jonge cavalerie-officiëren en een zoon van admiraal Exelmans, die in den Krimoorlog over een afdeeling van de Fransche vloot bevel heeft gevoerd en met de Engelsche voor Sebastopol gevochten.

Semper idem!

De Duitschers trachten de meening in Italië te beïnvloeden. Den 1sten Sept. werd een nieuwe poging gewaagd. Te Rome verspreide men de editie van 28 Augustus j. van het „*Berliner Tageblatt*“ in het Italiaansch geschreven.

Iets dergelijks is ook in Nederland beproefd, naar onze lezers weten.

Nog een kind!

De *Métropole* ontvangt uit Brussel bericht dat hertog Karel van Wurtemberg, die gekwetst was in een gevecht bij Mechelen, in het hospitaal St. Jan te Brussel is overleden.

Hij was in 1896 geboren en dus nog slechts 18 jaar. Hij diende als luitenant in het 12de reg. infanterie.

Ziek van ellende.

Prinses Frederik van Saksen-Meiningen, die in enkele weken haar schoonvader, echtgenoot, zoon, neef en achterneef heeft verloren, is tengevolge van de aandoening over deze slagen zwaar ziek geworden.

Dood-, Trouw- en Geboorteberichten.

(Uit de *Hollandische Bladen*).

Gehuwd:

Bowier, jhr. A. M. C. H. C. en M. C. de Bloeme, Woerden.
Dijkers, F. J. F. en mr. D. G. Kortebout v. d. Sluis, Groenlo.
Groenewege, J. L. en T. W. Bierens, St. Annaland.
Kelder, L. J. C. en T. A. v. Toen, Zoeterwoude.
Marcella, W. C. en L. M. Verkouteren, Warmond.
Mersch, C. H. v. d. en S. J. S. de Bie Leuveling, Tjeenk, Amsterdam.
Rink, C. H. J. W. en J. S. Hoeilake, Amsterdam.
Scheider, A. E. en A. C. W. v. d. Watering, den Haag.
Scheuten, P. C. en P. Rijnders, Den Helder.
Witzleben, H. G. von en L. T. Wilkens, Münster.
i. W. Hagedornstrasse.

Bevallen:

Balen Blänken, v. v. d. Pol, Z., Amsterdam.
Beek, v. d. Visser, D., Amsterdam.
Budding-Sipman, D., Elst.
Dijk, v. Roodhuizen de Vries, Z., Rotterdam.
Hawewinkel, J. A. de Haaij, D., Rotterdam.
Heunus-Verschuij, Z., Hilversum.
Heyink, J. Hooykaas, D., Rotterdam.
Kreunen-Kreunen, D., Amsterdam.
Lycklama a Nijeholt Staab, D., Rotterdam.
Neordenboos-Kapteyn, D., Rotterdam.
Rekers-Despomare, Z., Amsterdam.
Schoevers-Hajenius, D., Wageningen.
Verheus, v. d. Hoer, Z., Haarlem.
Zijveld, v. Reussen, D., Heerlen.

Overleden:

Beerewout, wed. W. F. Rachenberger, 72 j., Rotterdam.
Bloemendaal, J. M., 54 j., Rotterdam.
Boas, J. A. Muijsers, 60 j., Amsterdam.
Boelen, dr. D., 80 j., 's Gravenhage.
Brakel, J., Haarlem.
Cornelisse, S. J., 50 j., Meerenberg.
Dobbe, wed. D. J. W. Schaap, 80 j., Rotterdam.
Gentil, vr. T. E. L., 51 j., Rotterdam.
Grootes, M. Schenk, 18 j., Wogmeer-Spiersdijk.
Hemert, C. von Visser, 78 j., Haarlem.
Hilbronner, dr. K., Utrecht.
Kattenburg, J. L., 62 j., Amsterdam.
Langerse, M. H. J., 78 j., Hilversum.
Lijffelt, B. W. M., 66 j., 's Hertogenbosch.
Meulkins, J. de Roos, 62 j., Rotterdam.
Oosting, G. L., 37 j., Amsterdam.
Prilleltz, J. C., Oogstgeest.
Roll, G. H., 87 j., Amsterdam.
Smit, vr. A. Pot, 65 j., 's Gravenhage.
Swart, A., 57 j., Zwolle.
Vigevano, J., 81 j., Amsterdam.
Walsum, A. A. v., 52 j., Capelle vld. IJssel.
Zwaan, D. de, 69 j., Amsterdam.

CHAMBERLAIN'S HOESTMIDDEL.

Dit middel wordt niet overtroffen door eenig geneesmiddel tegen verkoudheid, griep en kinkhoest.

Het is gedurende veertig jaar het lievelingsmiddel der moeders van jonge kinderen. Chamberlain's Hoestmiddel is aangenaam in te nemen en er kan steeds op vertrouwd worden.

Niet alleen geneest het griep en verkoudheid, maar het voorkomt tevens, dat deze in longontsteking overgaan.

Chamberlain's Middel bevat geen opium of andere verdoovingsmiddelen en kan zoowel aan kinderen als aan volwassenen gegeven worden.

Verkrijgbaar bij alle handelaren in geneesmiddelen. 201a dag

Advertentiën.

Wordt gevraagd,

om dadelijk in dienst te treden bij het Hoofdbureau van den Post, Telegraaf- en Telefoon dienst iemand in het bezit van het kleinambtenaarsdiploma en bedreven in het machine-schrijven. Zich in persoon te melden bij het Hoofdbureau, Chef van de afdeling Personeel, v.m. van 10 tot 12 uur. 10632

IEMAND,

de middag- en avonduren vrij hebbend, zoekt schriftelijk werk.

Brieven aan Bureau van dit blad onder No. 10629.

GEVRAAGD,

voor een rubberonderneming in West Java, een jong geëmployeerde, op een aanvangssalaris van Fl. 100.— en Fl. 25.— stalgeld 's maands. 10626

Brieven onder No. dezer bur. van dit blad.

Een adm. fam., wonende op een thee-ondern. nabij Bandoeng, vraagt ten spoedigste een JUFFROU ter verzorging van 3 kinderen (5½, 4½ en 1½ jaar).

Salaris f 20.— 's mnds. en alles vrij (geneeskundige behandeling gedeeltelijk). Zij met akte fiobelen, tien gulden 's mnds. meer.

Brieven No. 3132 Bureau Pr. Bode Bandoeng. 10694

Oude Viool

te koop gevraagd

Aanbiedingen onder No. 11156 bur. Bat. Nieuwsblad. 10631

Heveastumps.

De onderneming Warnasari biedt 15000 overjarige, uit prima Valambrosa-zaad gekweekte, heveastumps te koop aan, tegen nader overeen te komen prijs.

Brieven aan den Administrateur, Station Bandjar S.S. W/L. 10409

TE HUUR:

Koel HUIS, voor, binnen-, achtergalertij en 4 kamers met ruim erf, buurt Nieuw Kongdangdia, ad f 150.— 's maands.

Brieven No. dezer. 10610

Te huur:

Een PAVILJOEN op Tandjonglaan 20, Nieuw Kongdangdia. 10622

Te bevragen telefoon Batavia No. 362.

Te huur:

GEMEUBILEERDE KAMER met voorgalerij en aparte gemakken. 10591

A. HERMENT, Noordwijk 25.

Nederlandsch-Indische Brandwaarborg-maatschappij.

Brandverzekering

op woon- en pakhuizen, inboedels, meubilair, fabrieken, etablissementen.

Kantoor Kali Besar West.

E. LANKHOUT, Directeur.

10477 NEUMANN & Co., Gemachtigden.

De Nederlandsch-Indische

Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij

en

De Tweede Nederlandsch-Indische

Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij

SLUITEN VERZEKERINGEN

TEGEN ZEEGEVAAR:

op ZEEWAARDIGE SMOOM en ZEILSCHEPEN EN GOEDEREN en PRODUCTEN daarmede te verschepen;
" VRACHTPENNINGEN, enz;
" PASSAGIERSGOEDEREN;
" PASSAGEGELDEN;
" VERBLIJFKOSTEN IN EEN NOODHAVEN.

TEGEN BRANDGEVAAR

op FABRIEKEN, PAKHUIZEN, WOONHUIZEN, LOODSEN, enz. en GOEDEREN, PRODUCTEN en MEUBILAIR daarin;
op de ter plaatse gebruikelijke conditiën en tegen de gewone premien.

Directeuren:

R. von HERMENT.

W. C. LOUDON.

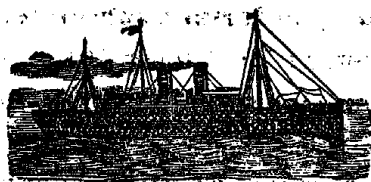
Kantoor TIEDEMAN & VAN KERCKHOF.

78a

Kalie Besar.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN.

Het vertrek van het Nederlandsche stoomschip

„TJILATIAP“

naar Hongkong, Kobe en Moji is DEFINITIEF vastgesteld op 5 November 1914 van Soerabaia.

De Agenten:

DE SCHEEPSAGENTUUR.

Tel. No. 35, Batavia.

10635

De Nederl. Spaarkas te Amsterdam.

Bijkantoor te Bandoeng.

Spaarfondsen van af f 2.50 per maand. Studie en Uitzet-fonds of Kapitaal per vasten termijn; zeer oordeelig.

Volgestorte inschrijvingen van f 800.— met jaarlijksche rente.

Inlichtingen worden gaarne gegeven en prospectus toegezonden.

Soliede agenten gevraagd.

Directeur Bijkantoor

H. VOLTEN.

265a W

BRANDWAARBORG-MAATSCHAPPIJ „Nederlandsch-Indie“.

Opgericht in 1863. Gevestigd te Batavia

Sluit, verzekeringen tegen schade door Brand op Woon- en Pakhuizen, Suiker-Koffie, Thee- en andere Etablissementen alsook op Inboedels, Meubilair, Inventarissen van Fabrieken en Koopmansgoederen.

L. H. VAN 'T SANT, Directeur

12a

L. J. HARMSSEN, Piv.

Polikliniek voor het Diaconessenhuis

Laan Raden Saleh No. 23.

Dr. VAN DEN VRIJHOEF, Chirurgie en Gynaecologie, Maandag, Dinsdag, Vrijdag en Zaterdag, 12.30 uur.

Dr. TEN BRINK, Huidziekten, Dinsdag, Donderdag en Zaterdag, 9 uur.

Dr. WILKENS, Neus-, Keel-, Oor- en Oogziekten, Maandag, Woensdag en Vrijdag, 11 uur.

Dr. LEUSDEN, Interne en Kinderziekten, Maandag en Donderdag, 1 uur.

Engelsche lessen, Onderwijs aan huis.

Succes in kortst mogelijken tijd (5 maanden) verzekerd.

Bijlijke voorwaarden.

Beleefd aanbevelend,

A. S. MARTIN,

p/a. HOTEL TRAMZICHT, Molenvliet-Oost Tel. 688. 192aDido

The Hongkong & Shanghai Banking Corporation

GESTORT KAPITAAL HONGKONG \$ 15.000.000

RESERVE FONDS:

STERLING £ 1.500.000 a 2/6s \$ 15.000.000

SILVER \$ 18.000.000

HONGKONG \$ 32.650.000

AANDEELHOUDERS NOG AANSPRAKELIJK VOOR HONGKONG \$ 15.000.000

Hoofdkantoor, Hongkong.

KANTOREN:

Amoy, Bangkok, Batavia, Bombay, Calcutta Canton, Colombo, Foochow, Hamburg, Hankow, Ho-Ilo, Ipoh, Johore, Kobe, Kuala Lumpur, London, Lyon, Malacca, Manila, Nagasaki, New-York, Peking, Penang, Rangoon, Saigon, San Francisco, Shanghai, Singapore, Soerabaia, Tsingtau, Tientsin, Yokohama.

BANKIERS:

te Amsterdam (De HENRIEN HOPE & Co.

(De AMSTERDAMSCHE BANK.

„ Parijs CREDIT LYONNAIS.

„ London LONDON COUNTY

& WESTMINSTER BANK LD.

Credieten worden verleend op onderpand en alle soorten van Bank- en Wisselzaken gedreven. Wissels worden afgegeven op Holland, Londen en de voornaamste handelsplaatsen in Europa, Indie, China, Japan, Amerika, Australië en Zuid-Afrika.

Renten-Deposito:

voor 12 maanden tegen 8½ pCt. 'sjaars.

„ 6 „ 2½ „ „

Agenten:

Semarang, de Hieren Mc. NEILL & Co.

Cheribon, „ BURT MYRTLE & Co.

Batavia, 30 Juni 1914.

187a

J. C. NICHOLSON, Agent.

Verkrijgbaar:
SUIKERZOETE MANGGA'S.
 Mangga, Broednans per pond f 0.22
 Golek en Madoe " 0.16
 Madoe " 0.20
 Bloeiende Tjankokans (markotten) van
 Manggaboomen en Djamboe kaget, prijs per
 stuk f 4.— Verpakkingskosten f 0.80 extra,
 per bilje.
 Ook verkrijgbaar: Djarak Olie. Voor weder-
 verkopers rabat. 10488
 GOO KOO TJWAN, Probolinggo.
 Agent te Buitenzorg:
 LIE KIONG BOEN & Zonen.

VERHUURDERIJ VAN LUXE AUTOMOBIELEN
 met en zonder Taxi's

Billijke tarieven.

Garage dag en nacht **geopend**.

STOCK: Continental, Prowodnik en andere
 banden, Benzine, olie, Auto-
 biel- en rijwielbenodigheden.

Depot: M.W.B.

Eerste klasse Automobielen (2e hands)
 te koop.

AUTOGARAGE en REPARATIE-INRICHTING
„HET ATELIER“

Weltevreden, (Kemajoran 5),
 Tel. No. 501.

Subagenten: Minerva, Overland, N. A. G.
 Wagons. 25a V

Devoes Petroleum,
 f 5.10 per kist.

Sylvan Arrow,
 f 4.70 per kist.

Beide noteeringen ex goedgang Antjol ex
 clusief kar en koellieoon te leveren.

Verkrijgbaar bij

SOEI HIN & Co., Pintoe-Ketjil en
 STANDARD OIL Co. of NEW YORK.
 Kali Besar — West.

Pekalongan
Hotel „HEERENSTRAAT“,
 het aanbevolen
 1e rangs Hotel.
 Telefoon No. 19. 121a Dag

AU PALAIS DES PARFUMS
PAUL
 Coiffeur. Rijswijk.
 Telefoon No. 285, Weltevreden.

Fournisseur de Son Excellence
 le Gouverneur Général des Indes
 Néerlandaises.
 Salon de Coiffure pour Dames
 et Messieurs.

Ondulation Marcel.
 Atelier de postiches, travail
 soigné.

Reçu
Stroopenklaphoeden
 Chaussettes,
 fil d'Ecosse,
 Cravates,
 Flanelles,
 Mouchoirs,
 Bretelles.
 142a

Geweer- en Ammunitie-magazijn
„SAINT-HUBERT“,
 GANG POOL — WELTEVREDEN — TELEFOONNUMMER 492
Heeft steeds in voorraad:

dub. jachtgeweren cal. 12, 16, 20 en 24, enkelloops jachtgeweren cal. 16 en 24.
 dub. voorlaadgeweren, flobergeweren 6, 9 en 12 m.m.
 F. N. flobergeweren cal. 22 (model de luxe).
 Remington repetierkarabijnen cal. 22.
 Revolvers, Browning rep. pistolen c. 7.65.
 Walther aut. rep. pistolen cal. 7.65 (9 schoten).
 Alle soorten hulzen, patronen voor revolvers, rep. pistolen, flobergeweren en
 jachtgeweren.
 Patroontassen, weitassen, revolyertassen, geweerriemen, geweerfoudralen,
 herladings toestellen field B. kruis, amberite (rookzwakkräft) enz. enz.
 Vraagt prijscourant. 47a DiDo

HOTEL MONTAGNE

LEMBANG, TELEFOON No. 10.

Hoogte 4200 voet. Herstellings- en Vacantieoord.

Mooi gelegen. Prachtige omstreken.

Ruime, lichte kamers, uitstekende tafel en bediening.

120a V

Recht aanbevelend.

De Eigenaar, C. N. J. VAN GENT.

Maison Versteeg

NOORDWIJK.

Hofleverancier.

TEL. No. 151

GEVULDE SPECULAAS

BORSTPLAAT IN DIVERSE SMAKEN. 10478

Waarschuwing!
VACUUM OIL COMPANY

van ROCHESTER; Vereenigde Staten van NOORD-AMERIKA.

Ten einde onze eigen belangen te beschermen tegenover onfaire
 concurrentie verzoeken wij belanghebbenden er rekening mede te
 willen houden, dat het woord „Vacuum“ oorspronkelijk door onze maat-
 schappij in Nederlandsch-Indië werd gebezigd en dat deze titelnaam het
 te aanduidt dat onze producten door middel van „een bijzonder Vacuum
 proces“ worden gefabriceerd.

Niettegenstaande deze welbekende feiten trachten zekere concurrenten het
 woord „Vacuum“ te gebruiken en copieeren zij bovendien sommige handels-
 namen onzer producten.

Toegevende, dat „Imitatie de oprechtste vorm van vleiery“ beteekent,
 wenschen wij aan onze clientèle mede te deelen dat wijde eenige maatschappij
 zijn, die de echte Vacuum Olieën verkrijgbaar stelt en wij verzoeken daarom
 onze afnemers geen onzer producten te willen accepteren, wanneer zij NIET
 voorzien zijn van het „Gargoyle Trade Mark“ waarvan wij zoo wij zijn
 te zeggen, dat het niet kan worden nagemaakt.

Vacuum Oil Company,

278a MD

Soerabaja, Semarang en Batavia.

Moderne Huisvlijt.

Artikelen en benodigheden, voor alle soorten Brandschilderwerk,
 Houtsnijwerk, Tarse-, Metall Plastik-, Spijker- en Zaagwerk, Fluweelen
 voor Plet- en Brandwerk.

Schilderbenodigheden. Schilderijen voorhanden.

Bat. Kunsthandel

C. VAN-STENIS BREUER,

Teleph. 1693, 1 Koningsplein Noord.

151a

Hotel van Wijk
 Singapore.

Het best bekendstaande 1e RANG HOTEL,
 heeft 50 kamers met vrije badkamers.

Prijzen zeer billijk.

Geheel nieuw geïnstalleerd met 46a

ELECTRISCH LICHT en FANS.

Muziekinstrumentenhandel

J. BELLE & Co.

Weltevreden. Noordwijk 16.
 TEL. No. 697.

Het Beste adres voor

STRIJK- EN BLAASINSTRUMENTEN
SNAREN enz.

evenals voor reparatiën.

Ons prijscourant wordt op aanvraag
GRATIS toegezonden. 324a Do

Handel-Maatschappij

„DE BAS & Co“

Weltevreden.

Groote voorraden van alle soorten MAR-
 BLON, BLOEM- en andere soorten van tegels,
 WITTE Porcelainen muurtegeltjes en kleine
 MARBLON voor Lambrizeering.

GASOLINE, PETROLEUM- en SPIRITUS.
 LAMPEN. In 't afgelopen jaar leverden
 wij aan het Dep. v. Oorlog 7800 LAMPEN,
 met 2x500 als nabestelling in dit jaar.
 Alle onderdelen der door ons geleverde LAM-
 PEN steeds voorradig.

SALVIO is het eenigste MEUBELSMEER,
 dat de DAMES prefereren. Licht en donker
 voorhanden. LUCHT-GAS-INSTALLATIES
 voorhanden.

LAMPEN onder druk in eigen reserve.
 Amerikaansche EMERY-GRINDERS. Onover-
 treffbaar!

VENTILATEURS, uitstekend geschikt
 voor verkoeling en om muskieten te ver-
 drijven. 55a

Hotel Central,

Molenvliet Oost 5.

Speciale gewijzigde tarieven voor
vaste en doortrekkende logées.
 295a MD

Zijde-linnen

(popeline)
 in prima qualiteit,
 alle moderne kleuren

per el 80 cents.

Schotsche linnen.
Peignoirs

vanaf f 2.95

de echte

Royal-Worcester BRASSIÈRES (ondertailles)

wederom in alle maten voorhanden vanaf f 1.65

Firma VAN DER VEEN,

125a

Batavia-Noordwijk 24,

Bandoeng-Bragaweg 55.

Rosin Tandwater

Rosin Tandpoeder

f 0.50.

Deze tandmiddelen zijn bereid uit onschadelijke bestanddeelen en hebben een sterk
 antiseptische, zuiverende werking.

Geïmporteerd door **Rathkamp & Co.,**

Batavia, Soerabaja, Medan, Bandoeng, Macassar.

80a no. 1 DiDo

H.H. Automobilisten!

Laat Uw auto repareren bij het

„AUTOMOBIEL TECHNICUM”

Molenvliet Oost 36.

Dit atelier is voorzien van de meest moderne machines en van geschoold personeel. 220a

Grooten voorraad onderdeelen en accessoires.
Banden, Benzine, Vet en Motorolie.

Dagblad DE LOCOMOTIEF

SEMARANG.

f 7.50

per Kwartaal.

**Uitgebreide
Telegrammendienst.**

**Correspondenties uit de
voornaamste plaatsen van
Nederlandsch-Indië.**

Aan vrouwen, die vrees hebben voor
eene bevalling.

Mitchella-compound 4/-

Een mededeeling, hoe
vrouwen het leven kun-
nen schenken aan ge-
zonde kinderen, zonder
eenige vrees voor pijn,
wordt gratis toegezonden.
279a

Dr. J. H. DYE heeft
geheel zijn leven gewijd
om deze angst bij vrou-
wen weg te nemen. Hij

heeft bewezen dat de pijn bij eene bevalling
niet langer gevreesd behoeven te worden.
Zendt Uw naam en adres aan Dr. J. H. DYE
Medical Institute, Lewis Block, Buffalo N.Y.
en wij zullen U franco per post, zijn boek zenden.
dat bewondering verdient en wat zegt
hoe zonder vrees of pijn gezonde kinderen het
leven te schenken en ook, hoe gij moeder zal
worden. Stel niet uit schrift nog heden. 62

BATIKHANDEL

Mevrouw M. GULDENAAR-Floris
Pekalongan

Handel en gros en detail
in Pekalongansche
Sarongs, Kains enz.
Verzendingen geschieden
bij vooruitbetaling of onder
rembours. 160a DoV

Probaat Middel

tegen dysenterie f 1.10 en tegen aambeien
f 55 cts. per pakje.

Aambeienolie in fleschjes, inhoudende 50
gram, f 0.80 per fleschje.

Omtrent tegen spruw en slechte
spijvertering ad f 0.60 per pakje.

Vand heden uitsluitend verkrijgbaar bij
VOLKSBELANG, Noordwijk, Weltevreden.

141a MD

Mevr. A. FRANSZ,

ONZE

HAARMIDDELEN

zijn onovertroffen en onschadelijk. Haarolie,
maakt het haar glanzend en zacht, is te
gelijktijd rooswerend, per flac. f 1.—

Haarwassing tegen Hoofdroos p. fl. 1.50

Haarwater tegen het Uitvallen (goede
werking, gegarandeerd) per flacon 1.50

Haarlemiddel, leurt het haar van
grijs tot donkerzwart, p. flac. 2.50

Ont haaringsmiddel, verwijdert na 5 mi-
nuten het haar zonder pijn per flac. 1.25

Hoofdwassing tegen Ongedierte p. fl. 1.50

alles met gebruiksaanwijzing.

Verkrijgbaar: te Batavia, Soerabaja en
Bandoeng bij de Firma RATHKAMP & Co.,
te Samarang bij W. F. VOBEL, Pekodjan,
te Malang bij Mevr. C. BOGAGE. 77aDo

J. VAN GORKOM & Co.
Apothekers en Drogisten, Djokjakarta.

ELECTRO HANDEL-MAATSCHAPPIJ,

KONINGSPLEIN ZUID,

Gang Holle No. 2.

Telefoon No. 955 W

Tarief verhuur Electro's en Auto's.

Electromobielen voor Stad en Buurtverkeer.

Vierpersoons Electro's max. snelheid 20 K. M p/u	f 4.— per uur
Visites afleggen en winkelen: max afstand 10 K. M.	" 2.50 "
Wachten, (afgerond in halve uren).	" 1.50 "
Naar Tandjong Priok en terug: (tijd 2 uur).	" 8.— "
Id. id. (enkele rit).	" 6.— "
Halen of brengen te Weltevreden van of naar: Schouwburg, Dierentuin, Spoorstation, Societeit, etc.	" 1.— rit

Automobielen voor Stad- en Buurtverkeer.

Vijfpersoon-Auto's met inbegrip chauffeur (max. snelheid 50 K. M. p/u).	" 6.— per uur
Wachten, (afgerond in vierde uren).	" 3.— "
Naar Tandjong Priok en terug (tijd 2 uren).	" 12.— "
Id. id. (enkele rit).	" 9.— rit
Halen of brengen te Weltevreden van of naar: Schouwburg, Dierentuin, Spoorstation, Societeit, etc.	" 1.50 rit
Voor groote afstanden en bergterrein prijsopgave op aanvraag.	
Sluiten op voordeelige voorwaarden abonnementen voor school-, kantoorbezoek etc.	
Ons Laadstation voor accumulatoren is dag- en nacht geopend.	
Onze magazijnen zijn geopend van 's morgens 7 uur tot 's avonds 5 uur.	10490 DoZ

Autoverhuurderij „VOORWAARTS”

GANG PETJENONGAN 70.

WELTEVREDEN

TELEFOON No. 1911.

Beschikbaar: DAG en NACHT LUXE TAXI-AUTO'S.

Tarieven, ook voor buiten Batavia, worden gaarne op aanvraag toegezonden.

STOCK: MICHELIN, CLINCHER, CONTINENTAL, DUNLOP en PROWODNIK BANDEN
Benzine-, Olie-, Vet-, en Carbid-depot. Auto-Onderdeelen en benodigdheden, alsoo
RIJWIELBANDEN.

CONCURREERENDE PRIJZEN.

274a W

Depôt: J. M. C.

Europ. Bloemen en lekkere Groenten

levert billijk

A. HERRMANN.

122a

Selabintanah, Soekaboemi.

Telefoonnummer 81.

The Office Appliances Co. Ltd. N. W. HAMMELBURG.

Noordwijk — Weltevreden. Gebouw N. I. L. L. Mij.

Geeft het geachte publiek beleefd kennis dat zij de eenige Vertegenwoordigster van
Ned.-Indië is van

DE NIEUWE	UNDERWOOD	Schrijfmachine No. 5.
"	SMITH & BROS	" 5
"	HAMMOND	" 12

Waar zulke machines, niet van onze firma naam voorzien, door anderen te
koop worden aangeboden, zijn deze beslist niet nieuw maar 2e handsch of rebult
(herbouwd). 242a DiDo

LEDIKANTENHANDEL

FENG TJANG & Co.

SENEN, WELTEVREDEN, HUIS No. 64.

285a W

TELEFOON No. 1917

Stofmantels

voor H.H. automobilisten f 7.— per stuk.

Autobrillen

f 3.—, f 3.50, f 3.75, f 4.—, f 4.50 p. stuk.

Waterproof Auto-Petten

f 2.50 per stuk.

Stofbrillen

f 1.75, f 2.—, f 2.25, f 2.50 per stuk.

Tio Tek Hong,

10487

Passer Baroe, Weltevreden.

Marmer en Grafzerkenhandel

KERKHOFLAAN

Weltevreden,

goed en deugdelijk werk, uiterst billijk
vraagt eerst prijzen aan, alvorens bij
anderen te bestellen. 217a WZ

Vraagt uwen Langganan: De overheerlijke

ONTJUT-, SUGADE- en GEMBERKOEK

van STAM & WELJNS

in één ponds carton. — Ze overtreffen
alles en zijn een gezond en degelijk
voedsel en mogen op uw ontbijt tafel niet
ontbreken

181 MD

Overall verkrijgbaar.

Wapent U,

voor het te laat is

met goede Excelsior Schoenen, waaronder
Chicago, Boston, St. Louis, en Fransche
modellen.

Verder met stevige kousen, waaronder
zwarte en diverse gekleurde soorten. Ook
nog een ruime keuze Viltten en Stree-
hoeden voorradig.

Beleefd aanbevelend,

AU BON MARCHÉ,

223a MD

Senen 76b, Weltevreden.

Gedrukt bij: HET NIEUWS v. d. DAG v. N-1

Garage „Meester Cornelis”

Verkoopt **OPEL** Auto's.

„Moto Sacoche” Motorfietsen,

Diverse 1ste klasse Rijwielen.

Groot Reparatie-atelier.

44a

Bekleeden, Verven en Kapovertrekken.

Vertrouwd adres voor Huurauto's. Telefoon M.C. No. 207.